

چون تو صاحب رحم فرد ره حیمی  
 سه وگه ند به ذاتت یه کتای یه گانه  
 نییهن نه عه رصه ی ده ور زه مانه  
 مه علومهن جه لات هه ییی ته وانا  
 قه ییووم قایم قه دیم دانا  
 جه و پی جه عیصیان دلیریم کهردهن  
 ته قصیرم جه هه د حیساب وییهردهن  
 فیدای نامت بام نامت غه فارهن  
 به خشنده گیی و عه فو تو بی شو مارهن  
 (یا عظیم العفو، لا اخصی ثنا)  
 ئه ر تو به طاعت ببه خشی گوناه  
 ئه مرت مو طاعه ن حو کم هه ر حو کم تو ن  
 به لئی فیدات بام سا عه طای تو کون؟  
 من ئومیدم ههن جه [تانه ی!] کویرا  
 جه ئه لطف ویت بی به یع و شییرا  
 خانای خه م خه یال خاترشاد کهری  
 جه عه رصه ی هه شرش سه ر نازاد کهری  
 وه رنه به ذاتت جسه لای ذات تو  
 مه که روون رو ی هه شر من شکات تو

### به ندی چواره م

(۱۹۵/ف)

یا حه ق ئه ر به دخووم ئه ر پاکیزه خووم  
 گونای من چیشهن ئافه ریده ی تو م  
 مه بییا رو ی ئه زهل ئه ر نه بییا به ی جو ر  
 نه کی شای ته صویر هه سستی من به ی ته ور  
 سا چون کی شانته بینای بالا ده ست  
 من هه ر صو نع تو م ئه ر پاکم ئه ر که ست  
 تو حا کمی ویت هه م که ر به قاز بی  
 که س به صو نع ویش چو ن نییهن رازی؟  
 صو نع تو به ده ست ویت ئافه ریده ن  
 ئه ر نه بو ت په سه نه ند کئی په سه نه ندیده ن

به لئی هه ی عه لیم نا گای سی ر غه یب  
 مو به را جه شی رک عاری بی جه هه ر عه یب  
 ئه ور تو که هه یئته مت کهر د ره قه م  
 وه لئا وه بیلا به ذاتت قه سه م  
 ئه ر مه بی به ده ست من ئی ختیار ی  
 جه و ده مدا ده رلا د مه که رووم کار ی  
 دنیا ی بی وه فا تو م نه دیا به چه م  
 نه که فتا به ی ته ور نه گیت جا و غه م  
 ئی سه که چون تو عه لیم دانا  
 بی ته ع لیم عیلم دانای ته وانا  
 نار هزا به سستی ئه جزای ته رکیبم  
 ئا داب دنیا ت کهر د وه نه صی ب  
 بو به شق پاکیی پی ر طه ر یقه ت  
 [مالش!] ئه حکام کوللی شه ر یعه ت  
 به قه ییووم ویت یا قایم به ذات  
 [خانا] جه دیوان عه رصه ی عه رصه ت  
 نه که ریش جه فه یض فه ضل ویت مه حرووم  
 نه نویسیش جه ئه هل مه خذوولان شووم  
 وه رنه به ذاتت جسه لای ذات تو  
 مه که روون رو ی هه شر من شکات تو

### به ندی پینجه م

(۱۹۶/ف)

پادشای شاهان ئیقلیم هه سستی  
 نه قاش ته صویر بلندی و په سستی  
 میعمار [ترسیس!] ده وران دلکesh  
 ده فته ریه ند نه و ع هه شت و چار و شه ش  
 بو به شق قو دره ت لاتهنایی ویت  
 به شکو ی عه ظیم پادشایی ویت  
 جه ی به نه ده ی عاجز شیت دیوانه  
 جه هیج بابته تی نه گیرو بانه  
 په ی چیش لاشه ریک بی میشل و مانه ند

مونه زهه جه قهید چۆن و چیش و چند  
 غهیر جه ذات تۆنده دارۆ ئه ندیش  
 هیچ ئه مرئ نییهن کس به دهست ویش  
 مه ر کین ئیختیار به دهست ویشهن؟  
 ساخورده گیری به هانته چیشهن؟!  
 ئه ر شیخ کورا، ئه ر صوفیی صافه ن  
 ئه ر دانا و نادان ئه ر مووشکافه ن  
 بی جه زیهی ته و فیهی چون تۆ فریاد ره س  
 هه رگیز نه به رده ن په ی به مه قصه د کس  
 که سی جه ئیبلیس ساعیته ر نه بی  
 چون جه زیهی ته و فیهی تۆش یا وه ر نه بی  
 به عه به ت به رشیی جه فا به رده نش  
 ته و ق جه له عنته شییه نه گه رده نش  
 به کۆشش کۆشش ئه و ئه بی شووم  
 به رصیصای عابید که ی مه بی مه حرووم؟  
 (خانا) ی خاتر ته نگ جه عه رصه ی مه حشه ر  
 ئه ر تۆ ببه خشی ده هنده ی داوه ر  
 سه و گه ند به ذات جه لای ذات تۆ  
 مه که روون رو ی حه شر من شکات تۆ

### به ندی شه شه م

(ف/۱۹۵)

که ریم کار ساز به خشنده ی داوه ر  
 ره ونه ق به خش سه طح رواق شه شه ده ر  
 ته وانا و قنادر به دهست قوودره ت  
 بی ئیمداد غهیر بی طه رز و سووره ت  
 بی گۆنیا و خه ط بی سه بیکه و سیم  
 بی خشت و ستوون بی ئوستا و ته علیم  
 بی فه عله و ره نگ بی خامه و شه گره ف  
 به مه حض ئیظهار شایبه ی دوو حه رف  
 سیمابگۆن سه قف نه سوپه هر به رز  
 سه طح سه رزه مین بی ته رکیب ته رز

جیهان نافه رین جیهاندار فه رد  
 به عورض شه ش روژ نافه ریده ت که رد  
 بنازوون به ی صونع به ی جیهان سازیت  
 به ی گشت به خشنده ی چیه ره په ردازیت  
 ته عالا نییهن کس به صیفات  
 عارییهن جه عه یب بزورگیی ذات  
 به لئ هه ی عه لیم ناگای سیر غه یب  
 گۆبای که لیم بورهان لا ره یب  
 [خانا] جه [کریاس] ذات بی زه وال  
 جه رووی گوستاخیی مه په رسوو ئه حوال  
 سا جه به نده گان کئ ته قصیره شه ن؟  
 کئ صاحب قه زاکئ ته دبیره شه ن؟  
 گا شه ی تان گا نه فس شووم شه ر ئه نگیز  
 مه که ری پیتشان تۆ به دهست ناوین  
 مه نیه ی نه گه رده ن چه ندین گوناشان  
 به ئیره ی دۆزه خ مه ده ی سزاشان  
 هه رچه ره زاته ن مه که ری ته قدی ر  
 گشت کرده ی ویتنه کین صاحب ته قسیر؟  
 چونکه به ی ته وره ن ئومیدم هه ن پیت  
 ببه خشیم به عه شق بی په روایی ویت  
 وه رنه به ذات جه لای ذات تۆ  
 مه که روون رو ی حه شر من شکات تۆ

### به ندی شه شه م

(ف/۱۹۴)

یا قایم به ذات قه دیم قه ییووم  
 هه رچه ند که چه رفه تار هه م بی ئاپرووم  
 قه سه م به ذات یا گه ی ئومیدنه  
 ئه ر مه که یم وه سه نگ راستش هه ر ئیدنه  
 نه زه رپو گونای نه فس ئه ماره ن  
 نه فیتنه ی شه ی تان شووم به دچاره ن  
 هه رچه یو مه که ری به ئیراده ی تۆن

که سیوچ کارهن؟ صاحب وجود کون؟  
 هر چه ندهی هر فیه جه ندهدب دوورهن  
 خاربیج رای شهره نه هل شعورهن  
 سهوگه ند به ذات گشت کردهی ویتنه  
 گونای کهس نیهن بنیادهم شیتنه  
 چونکه بهی توره صاحب قودره تی  
 (شدید العقاب) والا شهوکه تی  
 به عشق ره سول سهیید سهوور  
 جه زلزلهی سخت هایللهی مه حشر  
 رهووف بی شهریک فه ریادرسپش کهر  
 ره حمی- یا ره حمان- وه بیکه سپش کهر  
 ودرنه به ذات جـــــه لای ذات تو  
 مه که روون روئی حشر من شکات تو

\*\*\*

(ف/۶۶)

### که لای خانای تو یادی (۱)

(میعراج نامه)

(۱)

جه شمع خاوهر  
 شهوئی روشنته ره جه شمع خاوهر  
 نه فخرهی نه سیمش چون دوود مه جمهر  
 مبیترای بوئی میشک زولف بو عه نبر  
 عهر صهی سه ماوات سه رزمین جه نور  
 مدره خشا چون شمع ته جه لای کوی طور  
 ههوا چون نه سیم و نه وشهی چه من  
 مبه خشا بوئی میشک (مدیره) خوتهن  
 نهو شهو (حسب الحکم) به خشندهی داوهر  
 سهیید نه فلاک ناموس نه کبر

(۱) خانای قوبادیی شاعیری گه وری کورد، وهک گه لای جار گوتومه، بروا ناکریت نهو تیک خاوهنی شاکاری وهک شیرین و خوسره بیت دیوانی شیعری خوی نه بو بیت، به لکو ورده ورده له مه ولا دیوانی شیعری کوی کریتته وه.

چون مورغی نه به ند قه فهس بو رهها  
 پهرواز کهرد جه بورج (سدر المنتهی)  
 زومرهی مه لایک موکه رهم صف صف  
 ههر بهک بهک ته بهق توحفهی نور به کف  
 چه نی بوراقتی چون بهرق رووی هه ور  
 به یهک دهم طهی کهرد جه (مهه) تا به (تهور)  
 زین نوقرهی نه بهض، سه رزین حوللهی نور  
 یال چون جه عد زولف پر گرنج حوور  
 سم چون قورص نور خورشید نه نوهر  
 نال وینهی هیلال دوو هه فتهی قه مهر  
 به حوجرهی شهریف شای (خیر الانام)  
 بهردشان ته شریف به صه ئیحتیرام  
 سو یادار جهیش زومرهی رو حانیی (ف/۶۷)  
 (حامل الاحکام) وه حی ره ببانیی  
 [بمروضه!] (۱) بال نالای بو عه نبر  
 بیدار کهرد سهیید سالار سه ره وهر  
 به ندهدب پیش وند که لیمهی نه سرا  
 پهی سیپر نیات (ربی الکبری)  
 تاخر وات: یا شمع به زم رسالت  
 (قاصع الأركان) کوفر و ضه لالهت  
 شای (کثیر اللطف) طه له بکارتنه  
 زومرهی مه لایک ئینتظارتهن  
 نه مشه و به ده ولته (سید الکونین)  
 عهرش عه ظیم کهر به فهرش نه علین  
 ره سول ئید شنهفت جه (روح الامین)  
 خیزا به سیرعت نیشته وه پشت زین  
 مه لایک بهک بهک شاهانه ده ستوور  
 ده رلاد کردشان زهرفشان جه نور  
 سا که رای بی شای شیرین خیطاب  
 ههر چوار موقه پر به گرتشان ریکاب

(۱) لیره دا وهک سه ره وه وا پیده چیت (بمروضه) بیت، به لام له وانه به (به میروهه - باوه شین) بیت.

چون نه سیم صویح نالای رۆح نه فزا  
 رووشان کهرد نه رای (مسجد الأقصى)  
 رووح پر فهتج نه نبیا و ئادهم  
 کهردن ئیستیقبال نه و شای موکه ږم  
 چوگه هم به فهضل (تبای دیاو زشت!)  
 بی به پیتشه وای پیتغه مبه ران گشت  
 ئاخر بهک ساعهت به ئه ممر داوهر (ف/۶۸)  
 یاوا به مه قام (پسر!) ئه خضهر  
 خوروش کهفت نه ئه هل ئه علا عیلیلین  
 ها ته شریف ئاوهرد (فخر العالمین)  
 جه صه ومه عه ی قودسی که پرووی که نیا  
 کؤس فهضل ذات ئه حمه دیی ژه نیا  
 چهند هه زار مه لکه چهنی (حور العین)  
 ناما به پیتشواز شه فیع دارهین  
 مانگ و خؤر چهنی [ناهییدو برجس!]  
 بؤساشان ریکاب به ره سم [سیس!]  
 عه طار وه دهرلاد نه جامه ی نامیش  
 ره قهم دا به شای ئینشای غولامیش  
 شه عرای یه مانیی چون شه عری قابل  
 .....  
 [سقر مقطب!] سه ماک ئه عزهل  
 ههردوو بین پایؤس به شیر مورسهل  
 چهنی جه وزا و ئهور عه زرا و جه وه هر  
 وینه ی به نده گان به ستشان که ممر  
 سا که بالاته ر هم کهردش عور ووج  
 پا نیا نه خه ط (منطق البروج)  
 ستاره ی (زوحه ل) اکلیید دلجؤ  
 (سونبوله) و (ئه سه د)، (مه ریخ) به دخو  
 بؤساشان ریکاب سه عاده تمه ندش  
 دامان خه رقه ی دانا په سه ندش  
 باقی ئه نجوومه ن چهنی ثوره بییا

واتن: یا ره سوول به ئه ممر ئه لالا (ف/۶۹)  
 ناما به پیتشواز شای شه وکهت لیقا  
 [تعال یا سلطان سر سروالاه!]  
 ئاخر به فه رمان لامه کان ماوا  
 فه ر مه قده مش به سیدره یاوا  
 جویره ئیل پیتجوهرد وینه ی زولف یار  
 عه رز کهرد به جه ناب سه بیید موختار  
 واتش: (یا رسول، الله معک)  
 (هذا فراق بینی و بینک)  
 ره سوول وات: یا به حر فهضل ره بیانیی  
 تو من به ته نیا نه و کؤ مکیانی؟  
 جویره ئیل واتش: (یا خیر البشر)  
 ئه ر زه رتو جه ی جا پا بنیؤ وه بهر  
 دهرلاد به شعوعاع شه مع نالای نوور  
 مسوچوون دهرلاد په روانه ده ستوور  
 ره سوول ئید شنه فت جه (روح الامین)  
 شیویا چون زولف زه ریف موشکین  
 چون نه سیم جه چین زولف بؤ عه نبر  
 جه سه واد عه رش عه ظیم کهرد گوزهر  
 مه حره مان غه یب دهرلاد به ضه روور  
 ئاوهردن په ریش ژ ره فرفه جه نوور  
 سوار بی ره سوول به ره فرفه هه ی کهرد  
 عه رصه ی لامه کان به بهک دهم طه ی کهرد  
 وه قتی به ئه قصای لامه کان یاوا  
 له رزا وینه ی توول نه وخیز ساوا (ف/۷۰)  
 ناما نیدا لیش: خه وف مه کهر جه من  
 (ادن یا محمود... اذن)  
 ساکه ئید شنه فت دهرلاد به عیززهت  
 یاوا به مه قام فه رخنده ی وه حدهت  
 په وکه زبان به ست یه کسان بی خامؤش  
 چون مه ست موشکین ته مام بی مه دهؤش

جهو دهمدا وات پيش فهرخوندهی داوهر:  
 (سلام علیک یا خیر البشر)  
 چيشه ن موددهعات من پهی تو که سم؟  
 عهرز کهر وه جه نأب ذات نه قده سم  
 ره سوول وات: یا هعی (لا موت سامع!)  
 موبه پرا جه شیرک موعطی بی مانیع!  
 ئیستیدعام ئیده ن جه (یوم القرار)  
 زومره ی ئومه تم شوومه ن شه رمه سار  
 بیه خشی به فهضل بيشومار ویت  
 به عه فو عه ظیم که سنده ار ویت  
 حه ق وات: یا ره سوول نادیره ی نه ییام  
 تونی خو شه فیع زومره ی خاص و عام  
 چونکه من دایم عاده تم عه طان  
 ذات نه قده سم به خشنده ی خه طان  
 ها به خشام به تو ئومه تان ته مام  
 وهش نامای به خه یر (باقی وه سلام)  
 ره سوول جهی موژده شادی یاوا پيش  
 سوچده به رد به ذات بینای بی نه ندیش (۷۱/ف)  
 موراجه عه ت که رد جه سه فه ره به شه وق  
 یاوا به جای ویش به سه د شادی و ذه وق  
 یا قه ییوم فه رد مونفه رید به ذات  
 نه قشبه ند ته صور کولل مه وجوودات  
 به فهضل ره سوول صاحب ته خت و تاج  
 نه و شه به عیززه ت به ردت وه میعراج  
 (خانای قوبادیی) خاطر بیرکه نده ن  
 په ی چی جهی دنیا عاصی شه رمه نده ن؟  
 بیه خشیش به (قصیر!) جه (یوم الحساب)  
 نه دارو تا قه ت نه شکه نجه ی عه ذاب  
 نییه ن غه یر جه تو ئومیدش به که س  
 جه یا گه ی ته نگدا به فه رد یادش ره س

زلیخام نارہ... ..

زلیخام جه مین شه وق [نماره!]  
 حاجیبان دوو قه وس قه زا کرداره  
 موژده ش خه دهنگ [جوی!] نه سفه ندیاره  
 [کتونی!] دارات ژار ئالووی ژاره  
 نیش [انبتر!] مه ر که سته ی ماره  
 دیده چه رخ ئاسای باده ی خوماره  
 نیشانه ی نه نگوشته په روه رد گاره  
 چه مه رده ی چه رخش عه قه رب ئاساره  
 ساتی وه سه د ره نگ نیشش وه کاره  
 دوو ده سته ی کلاف عه نه ریوی باره  
 بو ش خاصته ر مه ر بوی میسک [غطاره!]  
 گاه نه لفه ن گاه کاف گاه ی مه یخواره  
 گاه گاه وه سه یوان نیمه رس نه نارہ  
 گو نای گولگه سته سیف خوانساره  
 ..... وینه ی دانہ ی نه نارہ  
 نه ر شا نه ر گه داش نه گه ر خونکاره  
 به دته ر نافششان دل بی جو بباره  
 بیننی نه خش زه ر ته لای نه فشاره  
 شه م نیسه بت شاهان پيش ئینتظاره  
 له ب له عل عه قیق مه تای مه هاره  
 خارا جه رومات به لخ و بوخاره  
 فه ره اد په ی دینش خه ریک خاره  
 خوسره وه په ی خالش جگه ر سه د پاره  
 گاه [نتوسم!] گاه نه گوفتاره  
 گاه شه هد گاه شرین گاه گه وه ره یاره  
 ده هه ن سه رچه شمه ی خضر ره هداره  
 نه سکه نده ر وه جه خت په ی نه و جو بباره  
 سی و دوو دانہ ش گه وه ره ری زیاره

..... نه مهرجان بوم گولناره  
 زنج زنه خندان زه پ زه ركساره  
 نه نجوم نه دهورش صهف صهف هه زاره  
 خالتي نه سهه رهوح زه نجش دياره  
 قه تتال ئيمان ههشت و چواره  
 سهه رهوح سهينهش دوو نه ورس ناره  
 نوششان شيفاي دهر د بيماره  
 دوو دوگمه ي يا قووت وه نهش دياره  
 گرپهش چون نه لماس تاج خونكاره  
 ناف ناف ناهووي چه رده ي كو ساره  
 هه ياتبه خش روح مورده ي مه زاره  
 كاف و ناف و گه نج نه چه م پيواره  
 جاي سم غه زال وه لگ گولناره  
 پو شاكم جه كار كولل خه به رداره  
 (خانا) نه ناگوئي نه ي صه نه م چاره (۱)

### رۆله بزاني

دانراوی مامۆستا مهلا خدری روواری (۲)

(۱۸۹/ف)

رۆله بزانی...

فه رزن وهر جه گشت مه بۆ بزانی  
 نه صل و فه رع دین چه نی نه رکانی  
 چه نی نه حکامیش په ی موسولمانی  
 مه بۆ بزانی هه ریۆ په نجسه نی  
 نه رچی په نجسه نی نه ما گه نجسه نی

(۱) وهک ده بینی خانا له م پارچه شیعه ردا په پیره وی یهک سه روای کردووه و، نه مه له شیعی زارووی گۆزانی نه م کیشی ئیره دا زۆر نییه.

(۲) مامۆستا مهلا خدری روواری مامۆستایه کی زانای گه وری کورده و، دانراویکی دیکه یشی هه یه له خو و ره وشتدا به ناوی (دهوله تنامه) نه م دانراوه یشی که لیترده به شیککی که می نووسراوه به (رۆله بزانی) ناسراوه. نه م کتیبه سالی ۱۴۰۵ک- ۱۹۸۵ز به شیکردنه وری موحه مه دی سیراجه دینی نیزلایی چاپکراوه. لیترده نا ته واره و نوسخه ی دیکه ی له (دار صدام للمخطوطات) دا هه یه.

نه صل و دینمان ذاتهن صیفات  
 مه بده ئو مه عاد په نجسه م نوپووات  
 فه رع و دینمان نمان و رۆچی  
 زه کات حه ج غه زا بزانه تو چی  
 روکنی و ئیسلام نه وه ل شه هاده ت  
 صه لات صوم زه کات حه ج به ئیستیطاعه ت  
 ذات یانه خودای ذاتش به حه قه ن  
 (واجب الوجود) فه رد موتله قه ن  
 صیفاتش یانه قه دمییه نی  
 چه نی ذات ویش نه زه لییه نی  
 که رده نش به نه ظم یا گه و گرد که سه م  
 ئوستادی (شیخ محه مه د وه سه م)  
 خودا به حه قه ن زینده ن و دانا  
 بینا و شنه وا گویا و ته وانا  
 صاحب ئیراده ن باقییه ن دایم  
 به هه شت و [صفه!] دلّت بو قایم  
 مه بده یانه های ئیمه نه بینمی  
 ئیمه و گرد عالهم خودا که رده نمی  
 مه عاد: یانه های گرد مه شیه وه  
 هه شرمان مه بۆ زینده مه بیه وه  
 مه بۆ یانه بکه ردی باوه ر  
 خودا کیاسته ن په یمان پیغه مبه ر  
 سه یصه د و سه یزده ره سوول مورسه ل  
 موحه مه د خاتهم جه گشتین نه فضه ل  
 حوکم ئیسلامیی واجب و حه رام  
 سوننه ت و مه کرووه موباح وه سه لام  
 نه مجار وه رگره عه قیده ی جامی  
 تا نامی بینه نه ک ئومی عامی  
 وه خستی به فارسی ئانه بوانی  
 (ان شاء الله) جه و پشت خاسته ر مه زانی  
 هه ر چی سویت وانا چی سوتر بوانه

با بهیوت زانا یوتر بزانه  
وانات زانات وهرش بگره  
زانات وهرتگرد عه مهل باوره  
عیلمن چون درخت عه مهل ته مه رن  
عیلم بی عه مهل دار بی به رن  
عیلم وه عه مهل عومرت بۆ زیاد  
عیلمت بی عه مهل مه دهره وه باد  
هرچه ضایع بۆ په ریش هه ن به دهل (۱۸۶/ف)  
ئیللا بی به دهل عومره ن و عه مهل  
حه یفه ن عومر ویت بده ی به زا به  
جه ی دنیا به رشی بی وایه و مایه  
رۆله شناسه جه گرد وهر ته ری  
ئه وه ل خودا وه ند په س پیغه مبه ری  
که لیمه ی شه هادته روکن ئیسلامه ن  
ئیمان موئمین به ئه و ته مامه ن

### نامه‌ی صابیر بۆ میرزا شه‌فیج

وا دیاره ئه‌م پارچه شیعره‌ی لێره‌دا ده‌ینوسین نامه‌ی شاعیرتیکی کورده که نازناوی - یان ناوی - (صابیر) ه و پارچه شیعره‌که‌ی له شتیه‌ی پرسیار و مه‌ته‌لدا ئاراسته‌ی میرزا شه‌فیج کردوه و، پارچه شیعره‌که‌ی میرزا شه‌فیعیش له‌وه ده‌چیت وه‌لامی ئه‌م بیت، به‌لام نه پرسیاره‌که‌ باش روون و ناشکرایه و، نه وه‌لامه‌که‌ی، روون نه‌بوونه‌که‌یش زیاتر بۆ ئه‌وه ده‌گه‌ریته‌وه ده‌ستخه‌ته‌که‌ باش ناخوینریته‌وه و، نه‌مانتوانی به‌دروستی شیعره‌کان بێنینه‌وه سه‌ر رینووسی باوی کوردیی، به‌لام هه‌رچۆن هه‌یه چه‌مان بۆ کرا له ته‌کیاندا کردمان و، ئه‌وه‌ی بۆمان هێنرایه‌وه سه‌ر رینووسی کوردیی نووسیمان و، ئه‌وه‌که‌ی دیشی به‌گومانه‌وه و به‌رینووسه‌که‌ی خۆی نووسیمان، به‌لکو له‌مه‌ولا شتی زیاتریان بۆ بکرت.

### (صابیر) و (شه‌فیج)

ئه‌م دوو پارچه شیعره‌ی لێره به‌دواوه به‌رودوا دین، یه‌که‌میان شیعره‌ی شاعیرتیکی (صابیر) نازناو یان ناویه‌تی و، له وه‌لامه‌که‌ی (شه‌فیج) دا به (صابیرالدین) ناوی هاتوه، صابیر به شیعر نامه‌ی بۆ شه‌فیج نووسیوه و پرسیار لیکردوه، شه‌فیعیش وه‌لامی داوه‌ته‌وه.  
تا ئیسته شیعره‌ی (صابیر) م به‌م زاراوه نه‌دیوه، هه‌ر له‌م که‌شکۆله‌دا شیعره‌ی (صابیری) به زاراوه‌ی سۆزانی ده‌بینی، به‌لام گومانم له‌وه‌دا هه‌یه یه‌ک که‌س بن.  
ده‌باره‌ی شه‌فیعیش - وه‌ک له به‌رگی چواره‌می ئه‌م که‌شکۆله‌دا ده‌خوینیته‌وه - به‌لای که‌مییه‌وه چوار شه‌فیعی شاعیرمان هه‌یه، جا ده‌بی ئه‌مه کامیان بیت؟

### صابیر

مه‌ولای مه‌عانیی.....(۱۱/ف)  
مه‌ولای دانشمه‌ند! میرزای مه‌عانیی!  
مانیی بی مانه‌ند! فیرده‌وسی ثانیی!  
که‌ششاف ته‌قیریر ئایه‌ی قورئانیی!  
ئوستاد میفتاح دوازه‌ عولووم!  
ره‌سه‌دساز ئه‌وج که‌وه‌که‌به‌ی نوجووم!  
(ناسخ الارباب) ئه‌ربابی ماضیی!  
موسه‌بیح به‌ نه‌ظم مه‌ئشووره‌ی رازیی!  
مه‌ششاق تاریخ ده‌فته‌رخانه‌ی تیر!  
موحه‌للیل به‌ نه‌قش ئه‌لواح ته‌صویر!  
(بالغ الحدیث) خواجه‌ی شیرین سه‌یت!  
(راعی الرجال) زومره‌ی شیعر و به‌یت!  
سووزنده‌ی ئه‌غصان حه‌دیقه‌ی ئه‌نوار!

به ته‌ئیسیر نار عافییه‌ی ئه‌سرار! (۱۲/ف)  
 موصه‌وویر جه به‌زم مه‌هتابه‌ی گه‌نجه!  
 [خمس ور خمس!] سه‌رله‌وحه‌ی په‌نجه!  
 موغریب به ئیغراب ره‌فعه و جه‌ره‌ی نه‌حو!  
 ئوستاد ئه‌حکام مه‌نطیق جه رووی سه‌حو!  
 مه‌دح فیکر تو‌نه‌دارۆ ئه‌نجام  
 له (قل) و (دل) کافییه‌ن په‌ی عام  
 مووسا [وی صابر بی دین و!] که‌بیر  
 موحتاج ئه‌لطف (شه‌فیع) ده‌ستگیر  
 جه مه‌کته‌بخانه‌ی کارخانه‌ی کویرا  
 نیگه‌هدارنده‌ی نو‌تاق خه‌ضرا  
 سه‌رمه‌شقی جه صونع دانای بی نیاز  
 نه‌قش جه قه‌طعه‌ی سه‌فحه‌ی رووی (به‌باز)  
 سه‌ه‌رفه‌ن نه‌ئه‌صل مه‌علوومه‌ن وه‌په‌نج  
 دوو ئیسم ئه‌علاش جه ئه‌و که‌رده‌ن سه‌نج  
 دوو باو دوو عه‌ین به‌نده‌ن وه‌یه‌ک لام  
 لام موسته‌قیم ده‌ست ئه‌نبووی که‌لام  
 مه‌ئمانۆ جه قورص سه‌فحه‌ی سه‌یقه‌لی  
 ئیظهاره‌ن جه و مه‌شق ئه‌سمای دوو عه‌لی  
 هه‌رکه‌س مه‌وینۆ ئه‌و سه‌حیفه‌ی مه‌شق  
 مه‌بو‌به‌مزدوور ئوستادان عه‌شق  
 زنجیری نه‌ده‌ور سه‌حیفه‌ی مه‌شقه‌ن  
 مه‌واچان طه‌لیسم ئوستاد عه‌شقه‌ن  
 جیلوه‌ی ئه‌و سه‌رمه‌شق دوو ئه‌سمای عه‌ظیم  
 [نمونن!] نه‌قه‌صر (جنات النعیم)  
 بو‌جیلوه‌ی ریضوان نو‌شای جورعه‌ی یار  
 جاری که‌ردش نه‌هر (تحتها الانهار)  
 فریشتان عه‌رش په‌ری ته‌خته‌ی مه‌شق (۱۳/ف)  
 مه‌وانۆ تو‌مار ده‌فته‌رخانه‌ی عه‌شق  
 چه‌ند که‌س به‌و جیلوه‌ بییه‌ن سه‌رگه‌ردان  
 یاوان به‌روتبه‌ی ئه‌کابیر مه‌ردان

سه‌نعان جه عه‌شق مه‌شق سه‌رله‌وحه‌ی گولنار  
 که‌مه‌ر به‌ست نه‌پای سه‌ر رشته‌ی زوننار  
 بی به‌جاروو‌یکیش که‌لیسا و ناقوس  
 که‌ردش فه‌رامۆش (سبوح قدوس)  
 ئاوه‌ردش وه‌میصر زلیخای عه‌زیز  
 شی‌ت و دیوانه‌ چه‌نی چه‌ند که‌نیز  
 جه‌ چین ئاوه‌ردش فه‌ره‌اد به‌ئیران  
 ته‌خت شاه بو‌سا چون نه‌ره‌ شی‌ران  
 جه عه‌شق ئه‌و مه‌شق ده‌ست کیشا وه‌تیغ  
 جه‌رگ بی‌ستوون ئاوه‌ردش جه‌ بیغ  
 قه‌یس سفته‌ی خال قه‌بیله‌ی دوجه‌یل  
 جه عه‌شق ئه‌و مه‌شق وه‌له‌یلی که‌رد مه‌یل  
 یاوا به‌جایی تا بی وه‌مه‌جنوون  
 مه‌جنوون بی هه‌رتا ئه‌و رو بی مه‌دفوون  
 وه‌فا په‌ی ئه‌و مه‌شق چه‌ندۆ جه‌فا به‌رد  
 وامیق نه‌داخان روو نیا وه‌هه‌رد  
 بو‌لبول بییه‌ن پیش وه‌سازنده‌ی ساز  
 هه‌رده‌م مه‌وانۆ به‌نه‌غمه‌ی ئاواز  
 په‌روانه‌ش که‌رده‌ن قاتیل په‌ری ویش  
 ئه‌و جه‌گره‌ی شه‌مع نه‌دارۆ ئه‌ندیش  
 وه‌رکا‌ونش‌ینان ئه‌بدالان چۆل  
 که‌له‌پوس وه‌دۆشان دارنده‌ی که‌شکۆل  
 ظاهر په‌رستان زاهیدان ده‌یر  
 ذیکر [وا ناس!] زومره‌ی خاص خه‌یر  
 عه‌ین رو‌زگار مه‌وانۆ هه‌رده‌م (۱۴/ف)  
 نییه‌ن ناپه‌یدان جه‌نوتفه‌ی ئاده‌م  
 که‌س په‌ی نه‌به‌رده‌ن به‌و سه‌رله‌وحه‌ی سیم  
 گرفتار ده‌رد ره‌نج موسته‌قیم  
 په‌ی چی ته‌جه‌للای ئه‌و له‌وح ره‌نگین  
 گرتنه‌ن رووی زه‌مین تا بت‌خانه‌ی چین  
 فه‌ره‌نگ جه‌و سه‌رمه‌شق مه‌ریه‌م مه‌وانۆ



مه جووس نهو [تخت باتش مزانو!]  
 نهو مهی روو پووشان جه هر خاص کهست  
 نهو رو مه وانو په یاپه په یوهست  
 (مه غریبی) جه ویفقه مه گیتلا پهی مهش  
 ضیلع تهر بیعات مویه سهر جه عشق  
 سه حایف وانان میللهی ئیبراهیم  
 ساحیران سیحر سامیری ته علیم  
 نه هریمه کنیان [رزوانی!] و زهردهشت  
 موعته زیل نه رکان فیرقهی هفت و هشت  
 [دغم!] (مه زده کی) مه عره کهی (مانی)  
 ده عوای خه واریج نه عمل شهیتانی  
 سامیهی هه زیل نه سطورری نه عام  
 جه عشق نهو مهش گشت مات و سهرسام  
 (والحاصل) ته مام زومرهی نه فسانیی  
 هه فتا و دوو میللهت میللهی ئینسانی  
 نه هل سه ماوات فریشتان عهرش  
 نه روح و نه جسم ساکینان فهرش  
 هر یهک به نه وعی بییهن گرفتار  
 گرفتار نه قش سه رله وحه ی گولتار  
 کهس پهی نه به ردهن به سیرر سه رمهش  
 نه زاهید نه پیر نه ئوستاد عشق  
 سرپوهن جه سیر کارخانهی جه لی (۱۵/ف)  
 جه نهو مهش بییهن نه سمای دوو عملی  
 مه و اچان میرزام مه زانو بهی راز  
 هاتیفی جه غیب پیش مه دو تاواز  
 عوقدهی موشکیلات به نهو (موجل)  
 جه لای نهو نه صلنه هیچ نییهن موشکول  
 پهو چی شکاوام گولغونچهی نه دهب  
 چون دیوانه گان یاوام [نجدب!]  
 وه نهت مه علوم بو ناصه فیی کردار  
 پیر پر ته دبیر میرزای خوش گوشتار

(صابیر) گرفتار نهو ته ختهی مهشقهن  
 بیتخه بهر جه راز نه سرار عهشقهن  
 دیدهن ئیستیدعاش بو سایهی (شه فیع)  
 بهو دهلیزه پاک کارخانهی ره فیع  
 سیر ته ختهی مهشق پهرتیش بو ته قریر  
 ته قریر ته مام بیغایهت دلگیر!  
 بهل جه فه یض تو نهی حه کیم عهصر  
 بزانتو نه سرار ساکینان قهصر

### شه فیع له وه لاهی صابیردا

-۱-

(۷/ف)

دانای خوش که لام...  
 دانای گوههر سهنج دانای خوش که لام  
 سیلسیلهی نه طهار سادات عیظام  
 نه صیب جه نه ژاد (سید الانام)  
 (نیظامی) مه نظوم سانیی خاقانی  
 مه للاح جه یحون گوههر فشانیی  
 نه تیجهی نه جیب ئیمام هه فتهم  
 به حر دل جه ذیکر هر نه ته لاتوم  
 دمای شهرح شهوق دهریاف دهرتاب  
 مه حرومی دیدار شوعلهی [انتهاپ!]  
 مه شهوود [ضمیم خاص الخاصت!] بو  
 مه کشووف خاطر لالشناست بو  
 جه رووی مه رحه مهت بی پایان ویت  
 جه عهطای عه میم نمایان ویت  
 یهک طوغرانا مهی میشکین خوطامه  
 عینوانش وه ره سم نهی سیاجامه  
 شه رحیت وه ته حسین وه نهظم ناوهردهن  
 یاد ناوهری عه بد ئیخلاصت که ردهن  
 جه ساعت سه عد هه وای موعته دیل

نوزوول کهرد جه لام وینهی دهستهی گول  
 دیام به مهضمون نامه‌ی عه‌نبه‌ر بۆ  
 موشعیر بی به شهرح سه‌لامه‌تیی تو  
 زیاره‌تم کهرد نیام نه چه‌مان  
 غاره‌ت کهردش فهوج خیل‌خانه‌ی خه‌مان  
 دل جه شهوق و ذوق ئاما وه په‌رواز  
 کهردم شوکر ذات دانای بی نیاز  
 ئیسه باهووبه‌ند به‌سته‌ی بال‌مه‌ن  
 ئه‌وراد زویان له‌نگ و لالمه‌ن  
 مه‌خدوو‌ما لاکین ئه‌ی خو‌شه‌چینه  
 ئه‌ی دل پر جه ده‌رد خاتر هه‌زینه  
 ئه‌ی به‌نده‌ی عاجز ته‌ن خه‌سته‌ی زه‌عیف (۹/ف)  
 لایه‌ق نیم وه مه‌دح ته‌عریف و ته‌وصیف  
 ته‌قریرتو جه له‌فظ گه‌وه‌ه‌ر بار تو  
 ته‌حریرتو جه کلک زه‌نیگار تو  
 [ثانیا جه تلو!] نامه‌ی گه‌وه‌ه‌ر بار  
 ره‌قه‌مزده‌ی کلک ئاصه‌فیی کردار  
 به‌عزئی حوروو‌فت وه نه‌ظم ئاو‌رده‌ن  
 په‌رئ عه‌بد ویت (مضمحل) که‌رده‌ن  
 مه‌ولای ده‌رویشان سه‌ییاح ئی‌یران  
 په‌رئ به‌عزئی حه‌رف راگه‌ مه‌گیران  
 تو (صابرالدین) چه‌نی صه‌بر و حیل  
 [کلیاتی!] نه به‌حر بی پایان عیلم  
 [معلق الفؤاد] به‌دروست وانان  
 ئیثنا عه‌شه‌ر عیلم ته‌مامت زانان  
 خصوصه‌ن جه عه‌هد ئه‌بیام پی‌ری  
 په‌رئ تو عه‌بیه‌ن راگه‌ بگیری  
 عه‌بد که‌مه‌ترین [اکراو!] سارام  
 جه دانش موفلیس گه‌دای نه‌دارام  
 ته‌علیمم جه ده‌ست چون تو نه‌وه‌رده‌ن  
 چه‌نی راعییان کۆه‌گه‌ردیم که‌رده‌ن

هه‌میشه [مخیز] بی هۆشم نۆشان  
 بی هۆش دانش فامم نه کۆشان  
 هه‌ر که‌س موسلمان راگه‌ی خوداش هه‌ن  
 راجه‌منگرتنه‌ن په‌ریش گوناهه‌ن  
 ئه‌و له‌وجه میرزام ئیظهارش که‌رده‌ن  
 صنعت که‌ر له‌وح نه پشت په‌رده‌ن  
 دوو زه‌وج به‌ک فه‌رد چه‌شمه‌ی ئاشکار  
 [هندن!] جه رووی له‌وح توحفه‌ی سیم ئاکار  
 له‌وح سیم وه‌جه‌ه‌ن صافته‌ره‌ن جه سیم  
 جه صونع صنایع بی هه‌متای قه‌دیم  
 دوو یا دوو ئه‌برۆ دوو عه‌ین دوو عه‌ینه‌ن!  
 [لام الفن!] سنور جه فیما به‌ینه‌ن  
 ده‌هه‌ن سه‌ه‌رفه‌ن ئاشارش په‌نجه‌ن  
 جه مه‌شق مه‌شاق نه‌دیده ره‌نجه‌ن  
 دوو [علیت!] واته‌ن هه‌ر وه‌ک فریشته‌ن (۱۹/ف)  
 (کرام الکاتب) قه‌له‌م وه مشته‌ن  
 هه‌ر دوک راکشه‌ن نه‌دۆش ئینسان!  
 په‌ی نامه‌ی ئه‌عمال خه‌یر و شه‌ر نویسان  
 ئه‌گه‌ر به‌ دوو سه‌مع ته‌جریه‌ت که‌رده‌ن  
 ئانه ئیغراقه‌ن په‌ی وه‌زن فه‌رده‌ن!  
 غه‌یر جه دوو مه‌له‌ک هه‌ردوو فه‌رمانبه‌ر  
 هه‌یچ عه‌لی نییه‌ن نه ئه‌عزای به‌شه‌ر  
 وه‌رنه به‌ موجیب که‌لام که‌ریم  
 ذیکره‌ن (وهو العلی العظیم)  
 سه‌رمه‌شق ئه‌زله‌ گشت کایناته‌ن  
 ئاگا جه ئه‌حوال ئه‌حیا و ئه‌مواته‌ن  
 نه‌فسانیی نه‌فس فیرقه‌ی ئینسانی  
 جه‌مع ذی حه‌یات عاقیبه‌ت فانی  
 هه‌رکه‌س وه به‌ک نه‌وع گرفتار بییه‌ن  
 بی خه‌به‌ر جه مه‌شق سیر و مه‌خفییه‌ن  
 نه‌ی وه‌ر زاهیدان ته‌قوا شی‌عاران

شەرخان كەبىر مەرتەبەداران  
 تا ئىنتىھاي عومر [شكىيان!] كەردەن  
 ۋە سىر سەرمەشق كەس راش نە بەردەن  
 ھەر كەس پەي ئەمركارى نە كارەن  
 ھەر بەندە ۋە دەرد وئىش گىرقتارەن  
 زايدەي ئادەم دەماي عومر نوح  
 مەشرىق گرت نەۋەر تا بە غەرب [پوح!]  
 فىرقە - فىرقە بىن ھەر فىرقە جايى  
 ھەر فىرقە پەي وئىش گەرتەنش رايى  
 ھەر فىرقە جاش گرت جە يەك مەكانى  
 ھەر زومرە راغىب لەفظ و لىسانى  
 ھەر كەس ۋە يەك نەۋع دَل پەروازنەن  
 ھەر كەسى پەي وئىش يانەي سازەنان (۱۰/ف)  
 دوو ھەفت و سەدە چەنى بىست و ھەشت  
 گىردش طامىعەن ۋە رەۋزى بەھەشت  
 ھەر فىرقەي تەعلیم ئوستادى ۋەردەن  
 صىراطى پەي وئىش مۇستەقىم كەردەن  
 كەسى نە مەسجىد، كەسى نە دەپىرەن  
 كەسى نە تەھلىل شوكرانى خەپىرەن  
 كەسى جاش نە كۈنچ گۆشەي كلىسان  
 خەمەتكار دەست حىمار عىسان  
 كەسى جارووكىش فەرش كەنىشتەن  
 ھەرىكەت زەرعى پەرى وئىش كەشتەن  
 كەسى شاد بە دىن شەرارەي نارەن  
 كەسى پەي طولووع شەمس ئىنتىظارەن  
 كەسانى ۋە شەمس كەم رازىشانەن  
 جە صوب تا ئىۋار تاب بازىشانەن  
 كەسى سەر نە رىچل كەلب وئىش بەردەن!  
 كەسى دىن بە دەست بەقەر سەپەردەن  
 ۋەزە پەرىستان تەھل پەرخانان  
 جە عىشق سەمەد سەنەم مەۋانان

تەرسا و نەصارا مەجۋوسىيى و دەھرىي  
 روھبان و راھىب موغارىي و شەھرىي  
 بە دىن وئىشان مۇتەلەي عەشقەن  
 ماپەي عەشقشان سىر سەر مەشقەن  
 فەصلى دَل مەشۋ نەگونەھكاران  
 گىرد فىرقە نەشەي عەشق حەقداران  
 كەسانى مەسئ، كەسى ھۆشيارەن  
 مەجمووعىش طالىب دىدار يارەن  
 ھەر كەس ئىختىراع بە يەك دىن كەردەن (۱۱/ف)  
 كەس راش ۋە سەرمەشق مەخفىي نەبەردەن  
 مىرزام نەكەرۋش ۋە بىدەماغىيى  
 يەك عەرزىو داروون نە راي گوستاغىيى  
 خەلقى ۋە شمشىر بىيەن موسولمان  
 ھەندى بە كاغەز ئاۋەردەن ئىمان  
 جە تەنخوای ھىند و ھىندىت نوپشتەن  
 موسولمانشان زىاد جە گشتەن  
 ئانە ھىندوون جە راي كوفىر و كىن  
 مۇردەشان ۋە نار مەكەران تەكفىن  
 فېردەوسى ئاثر داناي خۇردەگىر  
 بىئەدەبىم كەرد بوبەر جە تەقصىر  
 (شەفىع) خۇشەچىن بىئەھۋش و فامەن  
 جورعەي (لايعقل) بەدنام نامەن  
 پىشەي دەروونش بار خەم ژاوان  
 [پسەرش] نا پەيدان عەرش فراوان

\*\*\*

-۲-

(۱۹/ف)

پەرى سامىۋەن

سەرم نەسەر تەۋق پەرى سامىۋەن  
 پام بەند زىجىر نەۋنەمامىۋەن  
 خەپالم خەرىك خۇش خەرامىۋەن

بییناگیم که مبین دیده مهستیوهن  
 هوشمه هه راسان شفهی شهستیوهن  
 زویان سهنگ و لال ریزه‌ی رازتوهن  
 دل زه لیل زام تیــــــــــــراندازتوهن  
 خه مبار بیم پهی خال ماویی ره‌نگیوهن  
 شیتیم پهی شیرین شوخ شه‌نگیوهن  
 ره‌نگره‌دییم جه داخ لیموی زه‌ردیوهن  
 مه‌جنوونیم جه عه‌تر (ماء الورد) یوهن  
 تووران نه‌رژه‌نگ شه‌هباز شیروان  
 ته‌رسای [تقلیل!] نه‌رمه‌نیی تیروان  
 نارش وه نه‌صووح تویه شکسته‌ن  
 رای (بیت المحر!) جه سه‌نعان به‌سته‌ن  
 حوری ره‌فتان طوطیی عیبارت  
 دین به‌رسیساش به‌رده‌ن به‌ غارت  
 نه‌ونه‌مامیته‌ن ها نه‌باس به‌رز  
 ماوای به‌ ماوای یاگه‌ی ترس و له‌رز  
 تای که‌مه‌ند فکر نیش خجل‌مه‌نده‌ن  
 مه‌ر به‌ ئووستورلاب بزانی چه‌نده‌ن  
 نه‌ ده‌ستم ده‌ستگیر نه‌ راش هانه‌وه‌ند  
 سه‌خته‌ن بیچاره‌ی [منی‌اش!] نه‌وه‌ند  
 توره‌ی زولف دیز بیــــــــیهن وه دامم  
 چون سه‌نعان خه‌ریک پای نه‌ونه‌مامم  
 گا مه‌یووم وه سه‌خت نه‌وسه‌ر نه‌نده‌ردا!  
 ویم حه‌لقه‌ ئاویتز که‌م به‌ رووی که‌مه‌ردا!  
 گا وینه‌ی مه‌جنوون چولگه‌رد مالان  
 رازیم گــــــــــــه‌نج ویم بده‌م وه تالان  
 لؤنگ پؤست وه به‌رگ پؤشاک ته‌ن که‌م  
 پهی نه‌دینییی دؤست ته‌رک وه‌ته‌ن که‌م  
 یه‌خه‌ی زووخئالوود جامم پاره‌ که‌م  
 جه‌ ماوای مه‌تلووف ویم ناواره‌ که‌م  
 گا وینه‌ی فه‌ره‌اد هام نه‌ خه‌یالی

خه‌یال مه‌وه‌زووم حالی بی‌حالی  
 وه مه‌ودای ته‌لماس قه‌طع نه‌فه‌س که‌م  
 ته‌ن خه‌لاص جه‌ قوفل به‌ند قه‌فه‌س که‌م  
 ته‌ن غه‌رق هه‌ونه‌ن نه‌و ساکن جه‌ دهرد  
 فاربخ جه‌ سه‌ودای هه‌ناسان سه‌رد  
 گا مه‌بوم به‌ک جام جه‌ باده‌ی خاموش  
 بنوشم زووخاوه‌ نه‌وفه‌ل که‌رده‌ نوش  
 ناواچان (شه‌فیع) پهی نه‌ونه‌مامی  
 هومه‌یلا قامه‌ت له‌یل قیامی  
 هه‌وناوه‌ هیجران زه‌ دل که‌ردش که‌یل  
 نوشا جورعه‌ی ژار که‌یانش طوفه‌یل

-۳-

(۱۵۷/ف)

شه‌مال و یاران... ..

ده‌خیلم شه‌مال شو وه لای یاران  
 [قطره!] جه‌خت بده‌ر صه‌با و ئیواران  
 بشوو وه دم‌مای دیده‌ته‌تاران  
 شه‌مال ده‌خیلم که‌س نه‌زانو پیت  
 به‌ غه‌یر جه‌و شه‌خصی من که‌رده‌ن سه‌رشیت  
 شه‌خصی سه‌وسه‌ن خال زبان نه‌زانی  
 شیرین شیوه‌یی نه‌برو قه‌ترانی  
 بلند بالایی زولف خال دیزی  
 نه‌برو که‌مانی فیتنه‌ نه‌نگیزی  
 چه‌م پیاله‌یی ناحه‌ق [دی‌کری!]  
 مه‌حبووب بی‌ عه‌یب دین دل‌به‌ری  
 له‌ب خه‌نده‌رانی زولف بام لیموی  
 نه‌رمه‌نیی ره‌نگی زونار گیسوویی  
 یا جه‌ صبه‌ینی یا جه‌ نیمه‌شه‌و  
 خاطر به‌ جه‌ زیر سه‌راپه‌رده‌ی نه‌و  
 تو جیوتی من شه‌مال شه‌بگه‌رد  
 بو بنیو جه‌ بو شه‌مامان زه‌رد

ئەو مینای گەردەن چەند جار پەیاپەیی  
 ببۆسی تەمام بواچە ئۆخەیی  
 دەخیلم شەمال دڵ کەیل ھوونەن  
 حال ئەو قیبلەیی دوور ولات چۆنەن؟  
 وات: بەفیدات بام زولفان عەنبەر بۆ  
 جەوساوە قیبلەم دوورکەفتەن جە تۆ  
 ڕەنگش زەرد ببییەن لێش وە بارەن  
 پەیی نەدینی تۆ دنییا لیم تارەن  
 ئەگەر ئەو مەندەن چون ھەردە جارەن  
 ئەلبەت پێش مەندەن بەین دلداران  
 ئەوسا مەپەرسۆ حال جەستەیی ...  
 دەر بێدەرمان جی نەپەستەیی من  
 ئەمجار نەزانا صاحب بەینەتەن  
 پەرتیو نەدینی دڵ پڕ مەینەتەن  
 شەمال ئەگەر تۆ ئەیی جەفا بەردی  
 حال جەستەیی من لێش مەعلووم کەردی  
 شەرت بۆ تا (شەفیعی) عومرش بۆ فانییی  
 سەر وە فیدای تۆ بۆ مال وە مزانییی  
 -۴-

(۱۹۳/ف)

بای وادەیی وەشت

یا باد مورا وەخت و وادەیی وەشت  
 مەحرم رەوضەیی ریضوانی بەھەشت  
 بێ پەروا نە سەیر گولگەشتان ھەر ھەشت  
 کۆن ئەو قەرەوڵ نەوای تیپ سەیل  
 دەماغ نە بۆی عەتر سەحرای نەجەف کەیل  
 [غارەتچی!] خەرمەن کلیدەیی ھەردان  
 شکۆفەیی سۆسەن بەرزان... ھەرزان  
 مەودای مەیل نە رووی قەلوەزان کێزان!  
 شنۆی راز نە رووی شەتاوان خێزان!  
 شەمال چە خەیرتەن رای ھاتت ماتەن؟

سوپای گوللان چەمەرای راتەن  
 گولەنەوڕۆز دەستاخ پەردەیی پێوارەن  
 بەرەزا رەنجبەر خار موغارەن  
 نەرگس و سۆسەن و یری تۆشانەن  
 نە رووی پەردەوہ ھەر رۆ رۆشانەن  
 گشت خاک ھەسرت نەدۆششانەن  
 کالای کافووری روو پۆششانەن  
 شەو و رۆ نەفیکر خەیاڵشانەن  
 ئارەزووی جەمال شەمالشانەن  
 تا کەیی مەنیشی جە مولک دامان  
 تیپ غەم وە عەزم دەوای تۆ نامان  
 صەد [اساس!] ھوزار مەودا سازدارۆ  
 جە سەیانکاریش ئەلماس موارۆ  
 سە چەھار ئیمام چەھاردەیی مەعصوم  
 ھەفتادو دوو تەن شەھید مەظلووم  
 ئینس و طەیر و وەحش مەلان بالدار  
 ماھیی و مەل و موور بالدار و نالدار  
 گشت نە ویر و فکر وەسواسەیی تۆشەن  
 چەمەرای نەسیم ھەناسەیی تۆشەن  
 بێداروہ بە جە شیرین خاوان  
 با دەنگت بەیۆ نەسەر کالوان  
 روو مالە نە خاک بارگەیی شای مەردان  
 پەیی دەفە دووشمن کەلیلەیی ھەردان  
 ئیمسال چون سالان چی وەر تەر نییەن  
 ھیچ سەر کلاوی بێ سەنگەر نییەن  
 [خانی تەم بو بوش کا در و جاشن!]  
 صەفتارای لەشکەر سان و سوپاشەن  
 با دەنگت بەیۆ جە نیمەشەودا  
 خانی تەم خەفتەن جە شیرین خەودا  
 [شەریشارانت!] نە تیپ جیاکە  
 نیمچەقەرەوڵ لێشان سوارکە (!)

ههر وهخت مه‌یاوی وه ته‌خت مه‌نیشان  
 بواچه پیتشان (الله) بکیشان!  
 جه صوب سه‌ه‌ردا شه‌به‌ق بدۆ دهم  
 بکه‌ره خاراج خه‌مه‌بخانه ته‌م  
 مه‌ولا یادکه‌ران تیخ وه که‌فه‌وه  
 روو بنیان وه خاک شای نه‌جه‌فه‌وه  
 ئەلماس پرشنگ نه‌وای تۆف و ته‌م  
 شه‌وق و شوولته‌ی نوور نافتاب که‌رده‌ن که‌م  
 به‌رزه دره‌ختان خاصه‌ی خو‌لا‌سه  
 عاجزه‌ن نه‌ ده‌ست ریژه‌ی ئەلماسه  
 شه‌مس زه‌پین بال نه‌ بورج حووته‌ن  
 [ضابطه‌ی!] زوقم به‌ی ته‌ور مه‌زبووته‌ن  
 هه‌روه‌خت مدۆسان هه‌وای تۆف سه‌رد  
 سه‌نگ مه‌بۆ به‌ ناو، ناو مه‌بۆ وه به‌رد  
 به‌ خه‌یالی ویش خه‌یالش [پوسه‌ن!]  
 ئە‌ی بورجه‌ ناخر ئینتیه‌اش قه‌وسه‌ن  
 به‌ئێ راست ماچی هه‌قت وه ده‌سته‌ن  
 تۆیه‌کجار راگه‌ی نه‌جاتت به‌سته‌ن  
 راسته‌ن گشت به‌ ده‌ست کارخانه‌ی غه‌بیه‌ن  
 به‌ئێ بای شه‌مال یه‌ په‌ی تۆ غه‌بیه‌ن  
 سێ رۆژنه‌ نه‌ بورج (ماهی) ویه‌رده‌ن  
 قاصیدی‌ جه‌ تۆ گوزهر نه‌که‌رده‌ن  
 سه‌د که‌ مه‌ره‌نجی په‌ی تۆ نییه‌ن باو  
 زه‌مین پر دوشمن تۆ نه‌ شیرین خاو  
 باجه‌تی گی‌سووی ره‌سوول سه‌روه‌ر  
 به‌شق چار مه‌له‌ک موقه‌ره‌ب نه‌سه‌ر  
 باجه‌تی ئەو شه‌خص هه‌ر [کور!] نه‌ ناوان  
 جه‌ نمازگادا خه‌بیه‌ر شکاوان  
 ها‌های که‌ره‌نان باوه‌ر نه‌خورۆش  
 په‌ی ده‌فع دوشمن به‌رگ سپیی پۆش  
 شه‌مال به‌و سوپای ته‌مه‌نگیژه‌وه

ویت ئاشکار که‌ر وه شه‌ودیه‌وه  
 زه‌ری به‌ هه‌بیه‌ت بنمانه‌ پیتشان  
 سه‌نگه‌ر به‌ سه‌نگه‌ر خالی که‌ر لیتشان  
 جه‌ مه‌که‌کی شه‌ریف نوورت بو‌خه‌لات  
 ئافه‌رین شه‌مال فه‌ر وست نه‌ ولات  
 گولان گشت به‌ شاد ئیمه‌ به‌ی جه‌سته  
 به‌ سه‌رگه‌ردت بام بای شه‌مال [یسته‌!]  
 شه‌مال هه‌ر وه‌قتی عه‌زم ره‌زمت بو‌  
 (شه‌فیع) ته‌ناخوان به‌زم جه‌زمت بو‌

الحممد لله الودود يارم له عاالم دلبيهه  
 چى ههى چى بئ سهر (در سجود) بؤ ناوى گول سمين بهره  
 بؤ ناوى گول باغى نهعيم، له عيللهت و [عيان!] سهليم  
 ئەو (محقى عظم رميم) لهب دورجى لهعل و گهوههره  
 لهب دورجى پرياقووت و لهعل، يا رۆح و جان قهول و فيعل  
 دهيم فييداي ژيتري نهعل، خاكي تۆتهقدامى بهر سههره  
 خاكي تۆ بهر سهر تا قهدهم، گهر دهست بدا بؤم بين بهكهم  
 فاربخ دهيم له دهره و غهم، شاهى [مليس!] نهخضههره  
 ليباسى تۆ بوردى يه مهن، بالا چوسهروى ياسه مهن  
 بئ شادى كا قهلبى ههزن، له ههردوو جيهان نهفضه لته  
 له ههردوو جيهان چاتر ده بئ، ئەگهر لوطفهك دهرحق مه بئ  
 ههركهس كۆشيت بؤ مه نسه بئ، كه متر غولامى كيشوهره  
 كه متر غولامى شاهى رۆم، كه يار بكا رهحمئ له بؤم  
 له دهست وى زههر ده بئ ده بخۆم، ذهوقى گولاب و شهكهره  
 ذهوقى گولاب و شههد و قهند، ئەى ساقبى رهناء و رهند  
 عاالم هه موو خاكي دهره، قامهت وهكوسهروى بلند  
 عاالم له بؤت مه حون هه موو، ئەى نازنهين ماهرۆ  
 ئەگهر له قاليم شوعلهى جو (!) دهر راى خودا جارتيك وهره  
 جارتيك وهره ما شاد بكه، له ميحنه تم نازاد بكه  
 كوئىچى دلتم ئاباد بكه، يا روئيه ته تى رووى نه نوهره  
 يا روئيه تى ماهى مونير، شاهى به شير و هم نه ذير  
 تۆى صاحيبى فهضلى كه تير، رووى تۆ شه معى خاوهره  
 رووى تۆ شه معى سهر بييسات، عيصيانبارم تۆى نه جات  
 عاالم بكا مه دح و سه نات، نايه ته ضه بط و ده فته ره  
 نايه ته ضه بت و له فظ و زار، هينده كه تيره به شومار  
 گهر بين بكه ن ئه غيار و يار، مه دحى هه بيبى ئەكبه ره  
 مه دحى هه بيبى (لايموت)، نوورى تۆ باقىبى (لابفوت)

ئەز بورجى ئەعلا تا به حووت، بالجمله بؤت سهوداسه ره  
 (بالجمله) بؤت مهستن زوير، ئيغنا دهكهى كوللى فهقىير  
 له فظى قهويى ئەى دل په زير، بالا نه مانى عه ره عه ره  
 بالا نه مامى تازه ريس، بؤ سه ره زمين [وكرد سازا!]  
 تۆ وهره بگه بگه خه لاص، بهو جامى هه ووزى كه وه ره  
 بهو جامى پري خه مر و طه هوور، تۆ صاف بكه سدر و سرور  
 مهست بين به چى عه يش و سرور، تۆى شاهى عاالم [اسكره!]  
 مه دحى هه بيبى ذولجه لال، ئەى نازنهين نوورى جه مال  
 ئينسان و جين [زير فعال!]، سولتانى دينى سه ره وهره  
 سالارى دينى په ناه، ئەى شافيعى (يشفع لنا)  
 هه تتا ئە جهل [من نعدنا!]، حوبيت له قهلبان خه نجهره  
 حوبيت له قهلبان تيغ تيز، سه ردارى رۆزى ره ستاخيز  
 نه راى هه لا، نه راى گوريز، هاديبى رۆزى مه حشه ره  
 بهو هه شرى پري زار و زه مين، [سعى!] (يا شفيع المذنبين)  
 من نامه وئ خولدى به رين، تا خۆت نه لئى موذنيب وهره  
 تا خۆت نه لئى موذنيب بيا، عيصيانبارم و رووسيا  
 لوطفت نه بين بؤم كيما جايى سه ققار و سه قه ره!  
 جاي سه قار ده پري شه ره، ئەى شافيع و (خير البشر)  
 خۆزيم به وهى تۆى خه م له بهر، له م ده پري فانبى و شه شدره  
 له م ده پري فانى و بئ وه فا، سه رمايه بى جه ور و جه فا  
 بئ راحت و سه ير و سه فا، نه فس و هه وا وهك هه ژدهره  
 نه فس و هه وا دنيا و دوون، ئيبليس و هه ر چار لئيم عه دوون  
 گهر شاد نه كهى قهلبى زه بوون، دوشمن به ماوه (مظفره)  
 [مظفره كر] دوو جيهان، ئەى كاشيفى سيري نيهان  
 ترسام له بؤم بئ ناگه هان، دهست نه دامهت بهر سه ره  
 دهستى نه دامهت [فق!] نه ريس، عاشق چى بوون پيش و پهس  
 نين غه يري تۆ بؤ كهس چ كهس، من دل شو بياك و په نجهره  
 من دل ته نوورى پري له نار، پري جۆش و تاو بئ ئيختيار  
 دايم ده سووتيم ئينتظار، شيبه مى مثالى مه جمه ره  
 وهك مه جمه ره پري جۆش و تاب، يا هه بى له رتى هه شر و حيساب  
 بهنده زه ليل و پري عيتاب، به خشى به شاهى مه نظره

تۆی شاهى عالم خاكپاه، بۆ نههلى عيصيان دادخواه  
 منت وه ئيحيساني خودا، ناوى تۆي ژ پيغمه ميره  
 ناوى نا هادى ره سوول، شه فاعه تى تۆي كرد قه بوول  
 هم صاف دهكا قه لى مه لوول، هم ره نوموا و هم ره به به ره  
 هم ره نوموا و هم ده ليل، هم عه بدى جه بيارى خه ليل  
 هم دادخواه و هم جه ليل، مه حبووبى داناي داوهره  
 مه حبووبى حه يى (لايموت)، نوورى تۆ باقىي (لايفوت)  
 ئەز بورجى ئەعلا تا (سجوت) (بالجملة) بۆت سه و داسه ره  
 (ئه حمه دى كۆر) ي بى عه قل و فام، عه رصى نه بو (خير الانام)  
 گهر بى به گوفتى تۆ ته مام، هه ره رفى سه د سوچده به ره

\*\*\*

-۲-

(۱۰۴/ف)

دولبه رى بىن ماوهرى، وهر ده نه حمه رى روو گولشه نى  
 ساق ستوونى، باز عوبوونى، تير به خوونى، كپل گه رده نى  
 حوور بى جه ننه تى گه رده نى سى، پاك دامه ن  
 له ب چو ياقووتى كان، سى و دوو دور ده مه عده نى  
 به در بى سامان رنك په نجهى شير نه فگه نى

\*\*\*

نه وگولتى، خال فلفلى، دل غافلى، مه ست بيخه به ر  
 نه و خه تى، نه و جه به تى، نه ي قامه تى، گونا قه مه ر  
 ئافه تى پير و جه وانان، تير زه نى جان و جگه ر  
 چونكه من به نده ي زه ليلم شه وق و سه وداى تۆم له سه ر  
 [بوى دا با رحم جلالدين بتى رهن!]  
 ماهى تابان سووره تى، روخ ئافتابى نوور جه بىن  
 ..... سوتا عه شق تالان كرد، زه والى عه قل و دين  
 عه قل و دينم پاك له سه ر ده رچوون، بووم رسواى...  
 له ذه تى قه ند ئاب له على له ب روو نه حسه نى! (۱)  
 ئاخ له بۆ يارى جانيى بىته سه ر رتى شه فقه ته

بروات له كن جانانى من عه رز بكا وى خه ته  
 پيى بلنى هيجرانت بۆ سووتاندىن به داخ و حه سه ره تى  
 خالقا بۆ عاصيان ناردت ئايه تى (لاتقنطوا)  
 به لکم وپش بۆ من بنپىرى موژده يى (لاتحزنى)  
 عاجز زار و زه ليلم دل بريندارم به نيش  
 نامه وپت هيج كه س فيدا بى قه وم و خوپش  
 خوژيم به و ده رده دارى سى و نو سالى ده رده كپش  
 به س نيسه ئومپيدى هه يه بوى شيفايه ك بى له وپش

\*\*\*

خانه ي بيزه ن بى ده ر له حه ق زيندان ميشال!  
 مه نجه نيق نارى خه ليل پر نه فت و ره وغه ن توندوتال  
 پيى ده سووتى قه قنه س ناسا، قه لب مه ظلوم خه سه ته حال  
 به ردى دايم ئاگرى بى رحم جه لى لادى دين به تال  
 كووره ي پر پشكو [بنكر!] ئاگرى داره به نى  
 هه ر له وى روژئى كه فامم كرد عه شقم بوو دووچار  
 هه ر ده بوو بۆ خوّم بزانه قه د له من سووك نابى يار  
 خه لكى گول و ريجان چه ند من غه م ده رده كشت و كار

\*\*\*

هانا حاصل يه ك به سه د [البرزا] زه كاتى خه رمه نى  
 [هذيان!] ساكنى ته ختى جيهان ئاباد بو!  
 شاه نه و كه س زو له قه يدى نيودان ئازاد بوو  
 هه ركه سى گرتيان نه و هه ر به مه رگ ناشاد بوو  
 بيسستوون عيشقى له بن كه ن ناو له بۆ فه رهاد بوو  
 وه نى وى حه ددى چه بوو بيسستوون به تيشه به ركه نى  
 دل به رم سه رخوش و رهند من له حالى عه شق بيخه به ر  
 سووت له داخى وى فوناد و دل كه به د يه عنى جگه ر  
 چونكه من لالم له ده رگا هيجو پوچ و بيخه به ر  
 به ز نه بو فه رهاد نه گه ر عيشق بوو دووچاوى بوون له سه ر  
 من بى پى چاوى چلون طهى كه م مه كانى نه رمه نى

\*\*\*

دل به رم سه رخوش و رهند سه ردارى رهندان باش باش



مه‌طله‌بی دل‌داری دل‌بهری عه‌یش و مه‌عاش(!)  
خواردنم خویتی جگر، دهرد و غم له می‌حنه‌ت نوش  
گهر تو ئوستادی ته‌مای [نجاریت!] ئه‌ی دل ته‌راش  
زیری ته‌شویت جهرگی من سو‌راخ بکه دل باسه‌که‌نی

\*\*\*

دل‌بهره‌را ئینصاف نییسه له بو تو غم ده‌خوم  
من له داخی سه‌سه‌ره‌تی تو قه‌د و کوچه‌وگان و كوم  
چبکه‌م نه‌ز عه‌شق نامکوژی زور عاجزم له ژبانی خوم  
بای شه‌مال گهر بینیکی خوش بینتی له‌ریتی جانانی بوم  
نامه‌ویت ره‌وضه‌ی به‌ه‌شت (وه‌گه‌ر!) به‌حوکمیش بیمده‌نی

\*\*\*

(ئه‌حمه‌دی کوژ) رووسییا بی وه‌ک (خود کرد!) رووسیان!  
دل له‌جی سووتاو و به‌رد قه‌د لی شین نابی گیان!  
یومنی حه‌ق گهر لوطفی جانان گهر بکا بو‌ت کیمیا  
[داوه‌تی کهر لی تا حه‌شر بکا ههر بیکنی!]

\*\*\*

-۳-

(۱۱۴/ف)

دل‌بهره‌را په‌ی رو‌ی فی‌راقم دل ده‌نالتی چون روباب  
بو دو ئه‌برۆی میثلی تاقت به‌ندی جهرگم بو‌ت که‌باب

\*\*\*

بوو وه‌ بوربان کو‌ی ده‌روونم، چاو پر ئه‌سرین قه‌لب زه‌بوونم  
من مه‌جنوونم بو‌ت جنوونم، لیم هه‌رام خورد و خواب

\*\*\*

خورد و خوابم ههر گرینه، (رحمه‌ للعالمین)ه  
ره‌حمی که‌ی به‌ منی میسکینه، بلا کو‌تا بی ئه‌م عه‌ذاب  
بلا کو‌تابی داخ و دهردم، ناله‌ نال و ناھی سه‌هردم  
بی ئه‌جه‌ل وا سووت و مردم، بده‌نی جامی شه‌راب  
پی‌م که‌ره‌م که‌ن جورعه‌ی مه‌ی، له‌و مه‌یه‌ مردوو ده‌کا حه‌ی  
حاجه‌تی حه‌ی صاحیبی مه‌ی، بلا له‌ مه‌ی بی جی حیجاب

133

بلا له‌ مه‌ی بی جی حیجاب، مه‌حبوبه‌ روخ ئافتابه  
داده‌که‌م ههر خوم حسابه، که‌مته‌رین تر نه‌ز کیلاب  
که‌مترینتر نه‌ز سه‌گانت، نه‌و سه‌گانی پاسه‌بانت  
جانی من قوربانی جانت، گو‌لوخ و روخ ئافتاب  
ئاقتابی شه‌وقی عالم، شاسواری نه‌سلی ئادم  
عومری باربو کرد خاتم، ئه‌ی شه‌هی عالی جه‌ناب  
ئه‌ی شه‌هی (لولاک لولاک)، تو جه‌ نوور و عالم نه‌ز خاک  
جومله‌یی شیخ و وه‌لیی پاک، بوون جه‌ سایه‌ت فه‌یضیاب  
بوون جه‌ سایه‌ت - نه‌ز به‌قوربان - مه‌هرمه‌ی ئه‌سراری سو‌بحان  
قه‌لیی عاصیم هاته [نرمان! ... لم سرو!] رای خه‌راب  
مال خه‌راب و خه‌م نه‌دوشم، عاشق و بی‌هوش و گو‌شم  
زوخی جهرگی ویم ده‌نوشم، کوورهی ئابی دل به‌ تاب  
کووره‌ ئاسا دل به‌ تايم، له‌تله‌ته‌ جهرگ و هه‌ناوم  
وا به‌عه‌شقی تو سووتووم، که‌وتمه‌ حالی ئیضطیراب  
حال پریشان بی‌قه‌رارم، سه‌سه‌ره‌ته‌ دل پر جه‌ نارم  
ئه‌و قه‌ده‌ر بی ئیختیارم، ناییته‌ هه‌دد و حیساب  
هه‌دد و حیساب شین و روژوم، خاکی ژیری پای سه‌گی تو‌م  
به‌حری پای پر زامانی سو‌م، لیم ده‌که‌ن خه‌لک (اشتراب)  
ئه‌حمه‌دی کو‌ی هه‌ژاره، چاو‌ه‌نواری لوطفی یاره  
ئه‌و قه‌ده‌ر بی ئیختیاره، چون ته‌شنه‌یی به‌حری ئاب

\*\*\*

-۴-

(۱۲۱/ف)

دل‌بهره‌را تا که‌ی ده‌نالم نه‌ز به‌سینه‌ی پر جه‌ده‌رد؟  
جاریکی پرسه‌ له‌ حالم بو‌ت ده‌کیشم ناھی سه‌رد  
بو‌ت ده‌کیشم هینده‌ زه‌حمه‌ت، سه‌ره‌نشست و لاو می‌حنه‌ت  
یاری صاحیب شه‌رت و به‌ینه‌ت، وه‌خته‌ دل بو‌ت بی گهرد  
وه‌خته‌ دل بو‌ت بو‌ به‌ خاکه‌، رووت مه‌هی پر نووری پاکه  
ههر له‌ جی دهردم ده‌واکه‌، سه‌د برینت تازه‌ کرد  
سه‌د هه‌زار زامانی تازه، جی خه‌ده‌نگی نیش و گازه  
ئه‌مرۆ رهنده‌ی دی له‌ بازه، توندوتییز ناما و ویه‌رد

134

جاریکی نهیدا به سه‌رما، لیم پیرسی نهو به نهرمه  
 لیم هه‌لگرئ عار و شه‌رمه، زه‌عفه‌رانم رهنگم زه‌رد  
 زه‌عفه‌رانم زه‌رد بو چون بهی، ئاهو ناله‌م دئ په‌یایه‌ی  
 هات بمداتی جورعه‌یی مه‌ی، سه‌عی و ره‌نجم دا له به‌رد  
 سه‌عی و ره‌نجم به‌عه‌به‌ث چو، تا سووی قه‌لب و نه‌فه‌س چو  
 عومرم رابرد دل هه‌وه‌س چو، هوونی جه‌رگی ویم مه‌وه‌رد  
 هوونی دل قووت و طه‌عامه، عه‌یش و شادیم لئ حه‌رامه  
 تا به رۆح و جان بۆت فیدامه، ته‌ختی پر ریحان و وه‌رد  
 سونبول و ریحانی ته‌ر بوو، ته‌ختی ویم لئ مه‌سخه‌ر بو  
 هیند و زه‌ندم لئ به‌شه‌ر بوو، صاف له نووری ته‌ختی نه‌رد  
 شیبه‌ه‌تا چون ته‌ختی طاوس، هیند و شاه و میثلی کاوس  
 چه‌ده‌بینی بۆت بوو مه‌حبوس، وان له حه‌سه‌رت جان سپه‌رد  
 وان له نه‌زه‌رت رۆزگار، سیم‌جه‌بین و گول‌عوزاره  
 چه‌ند که‌ست بۆ ئینتیظاره، پیر و جه‌وان زه‌ن تا به مه‌رد  
 مه‌رد و زه‌ن له رووی جیهانی، جه‌ ذه‌ره لهو حال بزانی  
 سووت به‌وی ناگری نیهانی، بوو به قه‌یس مال له هه‌رد  
 هه‌روه‌کو مه‌جنوون و لیه، به‌وی رهندی حۆری شیوه  
 قه‌لبی وشکم ما به پیوه، رۆح گه‌یشته ذاتی فه‌رد  
 رۆح گه‌یشته جیبی نه‌هاتی، هه‌ر ساتی نا سعاتی  
 جارجار ناویم نه‌داتی، حالی عیشق پی سووت و مرد  
 حالی عاشقان وا زه‌لیله، غه‌یری جانانی خه‌لیله  
 ده‌رد زۆر عه‌یش قه‌لیله، هه‌رکه‌سه [لوراش مرد!]  
 هه‌رکه‌س و خۆی کرد حسابه، ره‌نج به ضایع ده‌ر عه‌زابه  
 جه‌رگ و دل شیبه‌ی که‌بابه، چون گیاهی [سر سبرد!]  
 (ئه‌حمه‌دی کۆر) دل بزوتتی، جان و جیسم وه‌ک عه‌نکه‌بووتی  
 چه‌ده‌بینی بۆی ده‌سووتی، حه‌مله په‌ی کشتت مه‌وه‌رد

\*\*\*

- ۵ -

(۱۲۳/ف)

یه‌ند به‌دینت ئینتیظارم، خواردنم خوون و زوخاو  
 جان و دل مه‌حرووقی نارم، ئاخ له بۆیه‌ک قه‌تره‌ ئاو!

ئاخ له بۆ دلمیه‌ره‌بانئ، دلبه‌ری شیرین بزانی  
 له‌فزی خۆش‌حالی بزانی، باوه‌شین کا جیبی سووتاو  
 باوه‌شین کا جورح و زامان، دلبه‌ری مه‌ست و خه‌رامان  
 یار وه‌بیر بپین غولامان، زولف و ریحان لوول و خاو  
 زولف و ریحان خاو و کرژن، وه‌ک له هینی تیکه‌ده‌چرژن  
 جه‌رگ و دلیمان پی ده‌برژن، له‌ش دپنه‌ته جۆش و تاو  
 ته‌ن وه‌کوو کووره‌ی حه‌ددا‌دان، حه‌ق بدا وایه‌ی مورادان  
 نه‌بیه یار قه‌ولی عینادان، ره‌حمت بی به منی بپچاو  
 ره‌حم که‌ر به منی بپچاره، جاریکی پیم بلئ به‌زاره  
 شه‌ره‌ت وه‌رگره‌ بیماره، رۆحم ئیحیا کا ته‌واو  
 حه‌ی ده‌کا ئه‌رواح و جانی، دلیر هه‌فت ئاسمانی  
 له‌یلی قه‌دیری رووی زه‌مانی، بکا ده‌وای جه‌رگی برآو  
 دلبه‌را ده‌ردم ده‌واکه، جاریکی روو له خودا که  
 به‌س دلی ما پر جه‌فاکه، به‌و خه‌ده‌نگی تازه‌ساو  
 لیم مه‌ده هینده خه‌ده‌نگان، شای غه‌زالان شوخ و شه‌نگان  
 نه‌ز له‌به‌ر ضه‌ری نه‌ه‌نگان، مه‌حو بوون ئیسم و ناو  
 بی ئه‌ره‌بوو نام و ئیسم، سووت دل و جان جه‌رگ و جیسم  
 حه‌ق وه‌های دا پشک و قیسم، قه‌دی ئه‌لفم بوو به‌واو  
 قه‌دی راستم که‌فته‌کار بوو، خه‌لق له‌به‌ر ناله‌م بپزار بوو  
 نه‌و چه‌ ده‌رد بوو لیم دووچار بوو؟ هات سه‌ری من له نا‌کاو  
 هاته سه‌ر من نا‌گه‌هانی، سیری مه‌خفی بوو نیهانی  
 ئاشکارا بوو له جیهانی، عه‌قه‌ره‌بان لئ خواستم داو  
 عه‌قه‌ره‌ب و مار و ئیلان، قاتیلی ئه‌رواح و جانن  
 گه‌ر به‌حالم یار نه‌زانن، بووم به طه‌یری بال شکاو؟  
 طه‌یره‌کی بی په‌ر و بالم، مایه‌یی سفت و زوخالم  
 دل به‌جۆشی ئاه و ناله‌م، لیم حه‌رامه‌ خورد و خاو  
 خورد و خاویم لئ حه‌رامه، ناگرم ماوا و مه‌قامه  
 چه‌ند له بۆت رسوای عامه، شیخ و شاب پیر و لاو  
 شیخ و شاب و ئیختیارن، چه‌ند له به‌ندیت بن دیوارن  
 شیبه‌ه‌تا شه‌به‌های تارن، عه‌تر و ریحان بۆی گولوا  
 عه‌تر و ریحان گول شه‌میمه، قه‌د ستوون و زه‌ر و سیمه

وان له بهر عهبدی قه‌دییه، دل‌به‌را زه‌رین کلاو  
 دل‌به‌را قه‌د زه‌ر ستوونه، ته‌ختی عه‌ق‌ره‌ب لی سک‌وونه  
 دا‌یما طه‌یر لی ده‌خوونه، ده‌ست‌خت حه‌ق ناو وه ناو  
 ده‌ست‌خت صونعی جه‌لاله، مه‌کته‌بی پر خه‌ت و خاله  
 له‌شکری غه‌م وه‌ک مه‌تاله، قه‌د له من نابه‌ بلاو  
 (ئه‌حمه‌دی کۆر) به‌س خه‌یال که، وه‌صفی یاری نی‌ک جه‌مال که  
 یه‌ک بخ‌وازه یه‌ک به‌تال که، پی‌کۆ نابن دوو هه‌وی (!)

\*\*\*

-۶-

(۱۲۵/ف)

حه‌س‌ره‌ت و ئه‌ندووه‌ی جانان، ئه‌من سووتاند رۆز و شه‌ب  
 بووم به‌جیی ئاه و فوغانان، فیرقه‌تا یار بوو سه‌به‌ب  
 فیرقه‌تا من کۆی زووخال کرد، عه‌یش و شادیم لی به‌تال کرد  
 من له‌ویم بۆسه‌یی سوئال کرد، وی له من رۆح کرد طه‌له‌ب  
 وی له من وه‌رگرت رووحه، غه‌م له من تۆفانی نووحه  
 دل‌به‌رم صاحیب فتووحه، وه‌ز خه‌لایق مونته‌خه‌ب  
 مونته‌خه‌ب له‌چهند هه‌زاری، سی و دوو دور له‌ب به‌شاری  
 شه‌هد و قه‌نده‌ بی‌دیاری، موسکیر ئه‌ز ئابی عینه‌ن  
 موسکیر ئه‌ز کاسه‌ی شه‌رابه، کۆ ده‌بی‌جاره به‌خوابه  
 رووت ببینم بی‌حیجابه، دل‌به‌ری عالیی نه‌سه‌ب  
 دل‌به‌را مه‌سکه‌ن عه‌لایه، حوب [مادرنی لقایه!] ]  
 من له‌بودی حال وه‌هایه، وا ره‌سیده جان به‌له‌ب  
 (ئه‌حمه‌دی کۆر) ی هه‌زاره، چاوه‌نواری لوظفی یاره  
 ئه‌و قه‌ده‌ر بی‌ئیختیاره، شاهیدا ئه‌صلی عه‌ره‌ب

\*\*\*

(۱۱۰/ف)

ده‌هه‌نده‌ی داوهر... ..

هانای من به‌تۆن ده‌هه‌نده‌ی داوهر  
 به‌قه‌تره‌ی ره‌حمه‌ت زیانم ته‌رکه‌ر  
 تاکه‌ بو‌اچووم پشت پی‌غه‌مه‌ر

هه‌ر که‌سی وه‌ ویش موسولمان وانۆ  
 جه‌د پی‌غه‌مه‌ر مه‌بو‌بزانۆ:  
 ئه‌وه‌ل عه‌بدو‌للا صاحیب سه‌لاحه‌ت  
 دوهم (مطلب) کانی شه‌فاعه‌ت  
 سی‌یه‌م هاشمه‌ن په‌زیر می‌ه‌مان  
 چه‌هاره‌مین مه‌ناف هه‌م جه‌د عوثمان  
 پی‌نجه‌مین (قصی) شه‌شه‌م (کلاب) ه‌ن  
 هه‌فته‌مین (مره) جه‌دی خه‌طابه‌ن  
 تا فه‌ردا نه‌قه‌یر سی‌ای تاریک  
 جه‌ده‌ست نه‌کیر نه‌مانۆ خه‌ریک (۱)  
 هه‌شته‌مین (کعب) ه‌ن نه‌هه‌م (لوی)  
 جه‌ده‌دیقه‌ن به‌حه‌ق بینه‌وه‌ی  
 ده‌هه‌م غالبه‌ن، یازده‌هه‌م (فه‌ر) ه‌ن  
 دوازده‌هه‌م (مالیک) سی‌زده‌هه‌م (نضر) ه‌ن  
 (کنان) چه‌هارده‌هه‌م (خه‌زیم) یازده‌هه‌م  
 (مدرک) شازده‌هه‌م (ئیلیاس) هه‌قده‌هه‌م  
 هه‌ژده‌مین (مضر) نۆزده‌مین (نزار)  
 عه‌دنان بابۆی (معد) بیت (اظهار)  
 جه‌عه‌دنان وه‌به‌ر که‌س نه‌زانۆ  
 هه‌رکه‌س بو‌انۆ خیل‌اف مه‌وانۆ  
 هه‌رکه‌سی نام جه‌دد پی‌غه‌مه‌ر به‌رۆ  
 به‌دوعای خه‌یر یادمان که‌رۆ  
 جه‌د پی‌غه‌مه‌ر ها که‌ردم ئیظهار  
 بو‌انۆن به‌ته‌ور تاکه‌ بزانان (!)

\*\*\*

(۱۱۲/ف)

و یاران جه‌به‌ی و یاران جه‌به‌ی  
 روخسار زه‌ردیم و یاران جه‌به‌ی

(۱) ئه‌م به‌یته‌ له‌ده‌ست‌خه‌ته‌که‌دا لی‌ره‌دا نووسراوه، به‌لام وا دیاره به‌هه‌له‌ په‌ریه‌ته‌ ئی‌ره‌ و، راست وایه‌ چواره‌م  
 به‌یت بیت، هه‌ر له‌م به‌رگه‌ی ئه‌م که‌شکۆله‌ یشدا جارێکی دیکه‌ رشته‌ی پشتی پی‌غه‌مه‌ر (د.خ) ده‌خوینیه‌وه‌ که  
 مامۆستا یه‌کی دیکه‌مان نووسیویه‌تیی و ئه‌ویشمان نه‌ناسی و نه‌مانزانی کتیبه‌.

نالهي ئينتيزار مهكيشون چون نهى  
كزهى جهرگ وپم كهردم به گولاب  
يه كهباب، يه مهى، يه نهى، يه شهاب  
گهرمهن مهجليسم سهول خهرامان  
قهدهم ره نجان كهرد مروتهن نامان  
ئر نارى ته شريف سزام سهختهن سهخت  
ئويچ دوور نبيهن جه به دبه ختبي بهخت

### نه ههده بنگ

(ف/۱۵۹)

زليخام ساوا... ..

بالا سيم صاف هه ره هرى ساوا  
شيوه شيوهى حوور (جنه الماوى)  
خال نوختهى سوسهه نهو شكوا  
گيسووت هه لقهى دام راي هووش مهندان  
فهرق كهردهن جه ميسك نهما نه چندان  
ئوستاي مووشكاف به مهوداي شان  
تيدا وهستهه فهرق پهري نيشانه  
دوو ضهريه كهفتهه بن زياد و كهه  
مهفمانو به تيب نهژدهه هاه نهرقهه  
ورشهى پيشانيه نه ساي كالاي كيش!  
به تهلاي مهفمانو ئافتاب بدو ليش  
ئه پرووان دوو قهوس ساي سهه وههه  
كهه نبيهن جه قهوس جبه خانهى جهه  
ته نيا نه لماسي به نيشش به ندهه  
هه كاكان جه كان كوئى بلوور كه ندهه  
مزانان خه دهنگ سهه هان سهه نگر  
تير بيئامان په ردهى جگهه در  
[گرتن دو هواى بي دورديده بازا!](ف/۱۶۰)  
گاه گاه چون شهه باز مهكهرو پهرواز  
دوو عهين چون دوو نوون سهه بههه كيشان  
ويتشان مه ته رسان جه قهزاي ويتشان  
نه مابهين نوون تا به فهوق ميم  
نه نف نه لفوار كه شيدهن جه سيم  
جه مين لاله رنگ گونا گول ته بهق  
فرشتهى رشتهى صونع ليقاي ههق  
جه باغچهى بهه هشت گه رتهن نمونه  
تيدا شكوفتهه گول گونه گونه  
لهب دانهى ياقووت خه زانهى خوسرده

پژشنيي حوضوور مهجليس ناراي شهو  
 نهوسا صونع دهست [ويت!] نوستادكار  
 كهردهن به دوو نيم ياقووت ئابدان  
 بييهن وه سهريوش سيو دوو دانه  
 مرواربي نه توش [كاز!] ههركانه  
 دهههه دورج زهر پر جه مرواربي  
 [مزيقش!] چون ميم جه صونع باربي  
 دندان لوتلووي تهر مهعهدهن جه صهدهف  
 صهده غهواص پهريش سهر نيبان به كهف  
 ههناسهي نهفسه نه توي ههلقهه ميم  
 روج نه فزاي نه جسام (عظام) ره ميم  
 زه نه خ توي سيم سادهي پر زه كات  
 جاي زه نه خ هه ميق عاقل تيدا مات  
 عاقل به ته دبيري را پيش نه بهردهن  
 صهدي چون هارووت سه رنگون كهردهن  
 قه تهره گول عه رهق تيدا عه يانهن  
 ماچبي تاب صاف چه شمهه هه ياتهن  
 نه سكه ندهر نامش به گوش شنه فتهن  
 سهر چه شمهه هه يات نه هه ردهي نه فتهن (ف/١٦١)  
 نه فسه بوي هه يات ليش مه يو ده مدهم  
 به تاواي نه نفاس مه سيحاي مه ربه م  
 زولف [ضربه!] زيباد سه سه وز نه رووي تاف!  
 مه لولوتهر نه بيخ هه ياتهه كلاف  
 گا كرژهن گا لول گا خام گا هه فته  
 گا په شيو نه دور به در دوو هه فته  
 گهرتهن دور جام بافتهه كه بخوسره و  
 به نه نقهست وهستهن قه مهر نه عه قره و  
 ههر وهقت جه نه فسه شوي مخيژو!  
 ره قص ئاته شباز هينديي مبيژو  
 گهردهن ميناي به زم مه ينوش هوشه نگ  
 سافتهر جه نه و صاف زوجا جهه هه رهنگ

ماويي خال كه ندهن [قرص و كيناوه!]  
 دهست نيشان كه ردهن گول وه ميناهه  
 شيشهه لوه ته ختهه قاقوم بيژ  
 ياتا خكهه ماران شه يداي شه رنه نگيز  
 پيوه مه دره وشو فه يرژهه كانيي  
 مه رلهوح سه رمه شق نه رنه نگ ثانيي  
 جفتي شه كره سيف توحفهه پاكيژه  
 نازكتر جه رووي په ردهه رووي (بيضه)  
 پيوه ندهن وه توول دار مرواره وه  
 كهس نه كه ردهن فهرق به نه ناره وه!  
 ناف بوي عه تر ناف ده ليلهه روويل  
 صه حراي چين وه تن هه ردهه خوتهن كه ويل  
 بال باهوان كه شه يدهن جه زهر  
 په نجبهه صه ندهل عاج جه شكوفهه تهر  
 پي نويساي حوكم مه نشوور نامهه و يش  
 په نجبهه په نج قه لهه جودا بييهن ليش  
 بهو تهوور نازك يي نازكيش په يدان (ف/١٦٢)  
 چون مهه نه بلوور مه غزش هوه يدان  
 كهف دهست راحت ميحنهت نه نديشان  
 مه رههه نمای زام په ردهه دلريشان  
 كه مهر جه قاقوم قايمتهر نييهن  
 باريكيش نه حهده نه يشه كهر نييهن  
 نه دارو تا قهت تافتهه [حلوي!]  
 مه جو شو نه تهرح راژهه خوسره ويي  
 ههر جه تهخت ناف تا فهوق زانوو  
 راي نه زهر نييهن كهس نه زانو  
 صافتهر نه به يضهه شابهط نه رووي شهت  
 زهره نه قاقوم نه كه فتهن غه لههط!  
 پاشنه ته لاي قال په نجبهه پاش مينا  
 خاك پات ده رمان ديدهه نابينا  
 به لي رهند ره ويل زهر نه گوش به لي

به لئی که ژ نه دۆش مار وه دۆش به لئی  
به لئی گولنه ندام مار وه دۆش به لئی  
به لئی قه زاجو وهی فرۆش به لئی  
ياشا تا گهردهش چه رخ بدهوران  
ئهی شه خصه مه حفووز جه دیدهی به دان  
يا شا تا دنیا نه پشت ته ور بو  
ئهی شه خصه شیوهش دايم بهی ته ور بو  
فهلهک مه حبووبیش نه بهرۆ وه جه ور  
په ی روشنیی زهین فهدرد وانان ده ور  
نامین (ئه حمه د بهگ) قه برت پر نوور بو  
رۆحت جه عهذاب قیامهت دوور بو

\*\*\*

### هاجی

له ژماره یهکی گۆقاری کۆزی زانیاری کوردستاندا وتاریکم بلاوکردهوه، لهو وتارهدا چهند پارچه شیعری (هاجی)م بلاوکردهوه، یهکیکیان ئهم پارچه شیعره بوو که لیته بشدا بلاوی دهکه مه وه. هۆی بلاوکردهوهی دووباره ی لیته دا، جگه له وهی یهکیکه له پارچه شیعره کانی ئهم که شکۆله و ئیمه ییش بریارمان داوه سه رجهمی بلاوکه ی نه وه، ئهم دهقه ی ئیتره چهند جیاوازییه کی له تهک پارچه کی ئه وێدا هه یه و، لیته دا چهند به یته کی له دهقه کی دی زیاده.

ههروه ها لیته دا رونتتر دیاره ئهم پارچه لیته دا له شیهی ته رجیعه ندادابه و به یته:

یهکا یهک باده ی جام تو نۆشان

به ماوا که ردهن شار خامۆشان

کراوه به سه رهۆی ته رجیعه نده که.

جگه له مه ییش لیته دا زیاد له نازناوی (هاجی)ی نازناویکی دی نووسراوه، به دووری نازانین ئه مییش هه ر نازناوی حاجی بیته و، حاجی دوو نازناوی هه بو بیته. یه کهم (حاجی) و دووهم (هه جرانیی) ئه گه ر واش بیته دوور نییه ئهم (هه جرانیی) یه هه مان هه جرانیی بیته که نازناوی (شیخ حه سه نه کی کانی بی) یه و، مامۆستا ره نجووری ناوی هه ئناوه (۱).

لیته ی شه وه ده چینه وه بۆ لای ئه وهی ئه و حه سه نه ی له م که شکۆله دا (۸) پارچه شیعری مان نووسیوه هه مان (هه جرانیی) و (حاجی) بیته.

به للام ئه مانه - جاری - هه ر بۆچوون و ده بی چاوه روانی شتی دی بین.

### هاجی

-۱-

(۷۸/ف)

دنیا ی مه ککاره.....

کۆنه ی حیهله باز فیتنه ی مه ککاره

بیوه ی حیهله ساز به د په تیاره

پیتچاپیتچ وه ردی چه واشه چاره

[مطری! مووکه ش مه یه خش مه ستان

زه و آل زۆر ده ست زۆر زه به رده ستان

شۆرش ئاشووب شه وق زو ل مات شه و

مینای سه فشکه ن ساخته ی کۆنه و نه و

(۱) بروانه: دیوانی ره نجووری ل: ۱۵۲.

نهراد نهردباز نهرد جه بهرکهنده  
 شا جه تهخت نه‌نداز غولام په‌سه‌نده  
 چهنی کس تا سهر دؤستی نه‌کهرده  
 بی شهرت و بی شوون کس چار نه‌کهرده  
 جه‌للال قاتیل ره‌هزهنی راهان  
 فهرق نه‌کهرده کس گه‌دا تا شاهان  
 عه‌جوووه‌ی بی شهرت شووم شه‌رئه‌نگیز  
 عه‌رووس ساحیر خوون جه دامان ریز  
 ههر رۆ نه‌غمه‌ی ساز دامان ژهنده  
 پا موهری چهنی خسره‌وان وه‌نده  
 ئهری دنیای دوون جه شیراز تا شام  
 جه قاف تا به قاف کیت ناوهرده به‌دام؟  
 جه که‌یخوسره‌وان کیت نه‌فریونا؟  
 که‌وکه‌به‌ی دیوان کیت نه‌شی‌ونا؟  
 کی بی تاوهره نام‌داریت کهرده؟  
 کی بی تا ئهمرۆ می‌وه‌ی باخت وهرده؟  
 کام کس بی جه بهخت به‌دی نه‌کاشتی؟  
 جه نام ناوهران کام کس گوزاشتی؟  
 سیابۆل وه مال کیتا نه‌شانای؟  
 تهخت بهخت جه ده‌ست کام شا نه‌ستانای؟  
 به کیتا نه‌دای مه‌ودای قه‌بزه‌ی تیغ؟ (۷۹/ف)  
 بنچینه‌ی ئه‌ولاد کیت نه‌کهنده جه بیخ؟  
 چهنی کی تا سهر ئاخهر ناوهردی؟  
 کی داخل وه شار خاموش نه‌کهردی؟

\*\*\*

چهنی گشت ته‌مام سهر ئه‌فرازیت کهرده  
 ئه‌وه‌ل تا ئاخهر شمشیربازیت کهرده  
 به کی نه‌مانای ذوق جه‌وانیی؟  
 به کی ناوهردی شه‌و په‌شیمانی؟  
 گه‌نجداران شاد بین به گه‌نج ویشان  
 جام [بله‌ی!] مه‌وت تو نوشای پیشان

جه نام ناواران شاهان ماضیی  
 به حیل‌سازی کیت نه‌دا بازی؟  
 جه شا تا قه‌یصر جه سولتان تا میر  
 قه‌بزه‌ی مهرگ جه فهرق کیت نه‌کهرده‌ن گیر؟  
 جه پیش دادیان تا که‌یانیان  
 جه ئه‌شکانیان تا ساسانیان  
 کیومهرث به‌و به‌زم کرده‌ی کاره‌وه  
 (طهمورث) به‌و سهرباز شکاره‌وه!  
 شاهه‌مشید به‌و ذوق باده‌ی جامه‌وه  
 قه‌ریدوون به‌و فهر رووی ئه‌بیامه‌وه  
 سه‌لم و طور به‌و سان بی شماره‌وه  
 مه‌نۆچه‌هر به‌و خه‌شم قین و قاره‌وه  
 شای ئه‌فراسیاب به‌و گشت سوپاوه  
 که‌یخوسره‌وه به‌و تاج زینه‌ت نماوه  
 که‌یقویاد به‌و تیپ به‌زم ره‌زاوه  
 قه‌هره‌مان به‌و قه‌هر قه‌صد و قه‌زاوه  
 به‌کایه‌ک باده‌ی جام تو نوشان  
 به‌ماوا کهرده‌ن شار خاموشان

\*\*\*

ضه‌حاک به‌و غه‌زه‌ب جه‌فا و جه‌وره‌وه  
 که‌یکاوس به‌و عه‌یش طهرز و طه‌وره‌وه  
 شه‌داد به‌و به‌هه‌شت دنیا کهرده‌وه  
 به‌و جه‌فای بی سوود عه‌به‌ث به‌رده‌وه  
 ده‌قیانوس به‌و گه‌نج خاک نه‌هاده‌وه  
 به‌و ذوق مه‌جلیس نوشای باده‌وه (۸۰/ف)  
 هوشه‌نگ به‌و سهریر دانه‌به‌نده‌وه  
 سیاوه‌حش به‌و هوون ده‌عوامه‌نده‌وه  
 کوشتاسپ شا به‌و به‌زم ده‌نگ دلپیره‌وه  
 ئه‌رده‌شیر به‌و چنگ په‌نجه‌ی شیره‌وه  
 سوه‌رابش به‌و ره‌زم بی‌سوود کهرده‌وه  
 ئه‌ویش به‌و ده‌عوای رۆی نه‌به‌رده‌وه

یه کایهک بادهی جام تۆ نۆشان  
به ماوا کهردهن شار خامۆشان

\*\*\*

به ههمهن بهو بازووی زۆر و زاتهوه  
دارا بهو دارای حوکوماتهوه  
ئهسفهندیار بهو دهعوای شۆر و شهروه  
فهیله قووس بهو گهنج بهیضهی زهردهوه  
ئهسکه ندهر بهو فهتج جیهانگهردهوه  
بهو سهده بهستهی نام ئاو سهردهوه  
بههرام بهو شهوکهت ئارای بهزمهوه  
بهو سهفای مهعشوووق نهشم و نهزمهوه  
نهوشیروان بهو عهدل کهس نهدارهوه  
خوسرهو بهو تهلای دهست ئهفشارهوه  
یه کایهک بادهی جام تۆ نۆشان  
به ماوا کهردهن شار خامۆشان

\*\*\*

توبهعه بهو شادیی نام ئاوهروهوه  
بهو موطیعیی دین پیغهمهروهوه  
تهیموور بهو فهرهس رووی جیهانهوه  
بهو ئیقلیمگیریی سوپا و سانهوه  
هۆلاکو بهو چهنگ غهزه ب شهندهوه  
ئهو شاهیی جه دهست شاهان سهندهوه  
سام نهریان بهو ئهسپهروهوه  
زال زنجیی بهر بهو هونهروهوه  
رۆستهه بهو دهستان بهزم جهنگهوه  
چهند جه دپوان کوشت به ئهزژهنگهوه  
گۆدهرز بهو گۆپال کهف وه مشتتهوه (۸۱/ف)  
چهند پههلهوانان [بزو کشتهوه!]  
چهرخ دوونا دوون دهو دادهی دهوران  
کوشندهی شاهان سههرکهند بهوران

یه کایهک بادهی جام تۆ نۆشان  
به ماوا کهردهن شار خامۆشان

\*\*\*

[دستان ثانی!] پیغهمهراڤ گشت  
نه بیی مورسهلان جومله دای به کوشت  
چهرخ چهواشه تۆ پیتشان کهردی  
یهک یهک وه سهفه رای نههات بهردی  
ئهوه ل که ئادهم (صفی الله) بی  
(شیث) چهنی ئیدریس نوح دهریایی  
ههم صالح ههم هوود ئیبراهیم خهلیل  
رازی بی و دهبح قۆچ ئیسماعیل  
ئیسحاق و یهعقوب عیسا ههم (اسباط)  
یووسف و شوعهیب سیر غهیب ذات  
گوستاخیی مووسا، رهشیدی هاروون  
یوشوعی بنی نوون، ئه یوب و شه معوون  
یه کایهک خهرقهی رای نههات پۆشان  
به ماوا کهردهن شار خامۆشان

\*\*\*

هوود و دانیال ئهرمیا و ههزقییل  
ئیلیاس و ئهلیهسهه ههم خضر و (ذالکفل)  
یونس و داود حوکم سوله پمان  
رام کرد ئینس و جین بهندکرد گرد دپوان  
جهرجیس و شه معوون عهزیز [خرم!]  
یه حیا و زهکهریا عیسای بن مهریه  
تا ئاوهرد خاتهم خهتم پیغهمه  
یه عنی موحه ممد شه فاخوای مهحشر  
باقیی چار یاران سه بیید سهروه  
بووبه کر و عومه عوتمان و هه بدهر  
یهکا یهک خهرقهی رای نههات پۆشان  
به ماوا کهردهن شار خامۆشان

\*\*\*



[دستان سیم!] دهوران که چ نهر د  
 وهفات پهی کئی بی؟ کیت فانیی نه کهر د؟  
 حاتم بهو هیمهت کهره م که رده وه  
 لوقمان بهو شیفای دهوای دهرده وه  
 ئیفلاتوون بهو فههم دانا ورده وه  
 به قراط بهو سینهی پر جه دهرده وه  
 ئه بوزهر جه مههر بهو غه یبزانه وه  
 جالینوس بهو عیلم بی حد وانه وه  
 سوقرات که کیم بهو طاعه ته وه  
 بهو رهمل و بازووی قه ناعه ته وه  
 هه یاس بهو دانهی دانه ناسه وه  
 بهو صهرف کهردهی عومر جه رای خاسه وه  
 فیردهوسی بهو نهظم رووی شه هنامه وه  
 جامیی بهو ئه شعاع شه هر جامه وه  
 نیظامیی بهو سیجر خه مسه وانه وه  
 خاقانیی بهو شه رح حو کو وماته وه  
 (حافیظ) بهو گشت حیفظ ساقیی و باده وه  
 بهو شه که ره ریزی وهخت و واده وه  
 شه مس ته بریزی بهو گوفتاره وه  
 بهو ئه نفاسه کان گه وه هر باره وه  
 سه عدیی بهو که لام سوخن سه نجه وه  
 ئه نوهریی بهو به حر بوردهی ره نجه وه  
 خوسره و ده هله ویی بهو دیوانه وه  
 عورفییی بهو عارف ته نا خوانه وه  
 شه و که تییی بهو شه کل شه باه ته وه  
 که و ته رییی بهو نهظم نه زاکه ته وه  
 [دور!] دیو دهستور مه تای مایهی خه م  
 جه هیند تا به رۆم عه ره ب تا عه جه م  
 دانه شناسان گه وه هر فرۆشان  
 به ماوا کهرده ند شار خامۆشان

\*\*\*

ئه ری دهور دوون دنیای ناشنهخت  
 حاتم هیمه تان موهزی جه تهخت  
 ئه گهر تا وه سه هر هه ر ئیده ن قه صتت  
 نمازی که سی به رشۆ جه ده ستت  
 وهختی مه زانی دهورت بی خاپوور (۸۳/ف)  
 مه نشوور بی جه عام صه دای نه فخ صور  
 نی دایی مه یۆ جه پهروه ر دگار  
 (لمن الملک الیوم؟ لله الواحد القهار)  
 صهوت نه عره تهی صور که مه دۆ دم  
 کۆهان ته مام گشت مه بریزی وه هه م  
 جه قاف تا به قاف مه بۆ نگوون سار  
 ئه رز و سه ماوات مه که ران تو مار  
 جه و دما دهوران دنیای که چه ففتار  
 پهی مه رده نی ویت بگره وه زار زار  
 ئه وسا خوردا وه ند بکه ردا کاری  
 بهنده جه و ده مدا تو بدیا جاری!  
 بو اتام دهوران کوشندهی شییران  
 (الحمد لله) ویت دی به ویران!  
 چند جار واتم پیت تۆیش مه بی فانیی  
 گۆش نه دای وه حه رف بهندهی (هیجرانیی)  
 قه در عافییهت ئه م جار مه زانی  
 بده وه سه ردا هه ی په شیمانیی  
 (حاجی) تا مه نده دهوران دوونه ن  
 داواش چهنی چه رخ سفلهی گه ر دوونه ن

\*\*\*

## مەولانا مەھتەپنا

(۱۶۸/ف)

دلە بیدار بە

جە خاۋ غەفلەت ديسە بیدار بە  
جە خەۋف مردن ھەر خەبەردار بە  
جە دام شەیتان ۋەس گرفتار بە  
جە دام شەیتان بەندت رەھاکەر  
حیرصی دنیات ۋەس، خەۋف جە خوداکەر  
بە فیسق و فوجوور عومرت دا بە باد  
پوئى نەكەردى گۆر و مەرگ ۋە یاد  
شەۋ بەلای خواجات داد سەحەرگاہ  
جە ھەفت ئاسمان گوشادەن دەرگاہ  
پوئى ۋەد نۆبەت سوجدەى خواجات بەر  
(اندک) ئامورزەن بینای بان سەر  
ئەگەر جە بەرەن ئەگەر جە بارەن  
ئەو جە کردەى تۆ ھەر خەبەردارەن  
ۋادەى تۆبەتەن یاۋانت تۆبە  
نۆبەى تۆبەتەن بکەرە تۆبە  
بادا ویرت بۆ خۆف گۆرەفشار  
مەنزىگای تاریک رای سەخت و دشوار  
عومرت و یارا بە ھەوا و ھەۋەس  
ۋادەى تۆبەتەن حیرص دنیات بەس  
ئەو راگەى خەتەر تۆش تیدا مەشى  
ۋەد ھەزار راگىر ھانىشتەن تیدا (!)  
با دايم خەيال خودا و پیرت بۆ  
کەلىمەى تەوحید ھەر نە ویرت بۆ  
نام خودا بەر بە رۆژ و بە شەۋ  
ھېچ کەس جە دنیا نەبەردەن گەرە  
بە ھەردو دەستان دنیات گرتەن سەخت  
کۆرپە شیمان دنیای ناشنەخت

نە فکر دنیای بى بنیادەنى  
سا مەرگش پیتوہن پەى چى شادەنى؟

\*\*\*

## من کلام ملا رحيم تايجوزى (۱)

-۱-

(۱۸۶/ف)

ھەرچەنى ناکاۋ دەماخم تەم بى  
سیاھەور دوود نە کەللەم جەم بى  
بەرق و بریزکەى تەم داش ۋە ھەمدا  
پلوسکەى سیلاۋ ئاما ۋە چەمدا  
خاشاک ھەستیم لافاۋ بەردەۋە  
دەرۋون پیتچشدا دل و بیبەردەۋە  
زانام ھەمدیسان دل کۆس نۆشەن  
گەردەلوولشەن ئارەزوۋى تۆشەن  
جۆشش ۋەردە بى چار یۆم نەکەرد  
ۋە ھەر حال نە بەین شەرطان و بیبەرد  
نەک چەنى خەيال قیبلەم بسازی  
دەخیلتەن خەستەن ۋە جاش نازی  
سەر ھەرد بەسەر ھەرد مەنزىل بە مەنزىل  
دل ئەو شۆن تۆم ئەو شۆن دل  
دیم بەدعەھدیش کەرد ھەۋاسەندەۋە  
تەن ھەسرەتمەند بى جیامەندەۋە  
جە بیبشەرتیبى دل زامەتم سەختەن  
نەسیم ئامانەن داۋ داد تۆ ۋەختەن  
رەحمى کەر ۋەحال خەمان ھەرزاندا  
تەشریف بەر بدیہ ۋە سەرپەرزاندا  
ھەر جایى چون ۋەخت دووربى نەۋھالان  
سیا بى تاریک جە سیامالان  
گیتچ دوودى ئاخ ھەۋاش پەرکەردەن

(۱) واتە: ئەمە وتار و شیعری مەلا رەھیمی تاوگۆزببە.

نانه ياتاخگه‌ی گه‌رده‌ن بېنگه‌رده‌ن  
 گا گيچ و سه‌رسام نه‌گه‌رداوده‌دا  
 گا خه‌فته‌ن نه‌ توّی خه‌فته‌ خاوده‌دا  
 جه نه‌شئهی گورجی هه‌وای کووره‌ی مه‌يل  
 جای تينيش که‌م که‌م جه نم بيه‌ن که‌يل  
 ویت ئاسسا وه نه‌رم نه‌ رووی نمده‌ر  
 به‌و شنووی فينک دلش بېدار که‌ر  
 به‌لام شنيای تاي سه‌ر سورمه‌ی بېنگه‌رد  
 ئازار نه‌دۆ هيچ ساي گه‌رده‌ن زه‌رد  
 مه‌په‌رسۆ سيلاو ئه‌سرېنان تاوتاو  
 برتيز وه ده‌ردا ئييدش ده‌ر جه‌ه‌واو  
 سفته‌که‌ی سه‌رسام ته‌ن ناته‌وانا  
 ديم خه‌فته‌ن که‌فته‌ن هه‌ر ئييد مه‌وانا  
 يه سه‌ختی مه‌ينه‌ت به‌ده‌رد موشکل  
 يه دوورې قيبلم به‌ بيشه‌رتی دل  
 ئه‌جه‌ل نيم ره‌مه‌ق باقبييه‌ن ساده‌ی  
 جه‌و ده‌مدا به‌ختان مه‌وينانت به‌ی  
 های ره‌قيب ئه‌و شۆن ديده‌م هيجرت که‌رد (۱)  
 عومره‌که‌ی وه‌ی ره‌نگ وه‌ تالیی وييه‌رد  
 عومره‌نی ئازيز هه‌ر عاده‌ت بيه‌ن  
 که‌س جه‌ عومر ویش وه‌فای نه‌دييه‌ن  
 به‌لام ئاخه‌ر گيان شيرين دل‌به‌ر  
 چون ملی وه‌ سه‌به‌ر ئازارم بده‌ر  
 ئه‌ر نييه‌ی وه‌ ته‌نگ ئه‌ی به‌دبه‌خته‌وه  
 گل بده‌ ده‌رد گيان دای سه‌خته‌وه  
 چمان دل و جان چه‌نيت لي سه‌فه‌ر  
 زامداره‌ن که‌فته‌ن پاوپايه‌ش که‌ر  
 \*\*\*

(۱) له که‌شکۆله‌که‌دا ئه‌م شيعرانه هه‌موو به‌يه‌ک پارچه‌ دانراون، به‌لام له چاپه‌که‌ی ديوانی مه‌وله‌ويدا ئه‌م پارچه‌ واته‌ له به‌يني (های ره‌قيب) هه‌و تا دوايي به‌پارچه‌يه‌کی سه‌ربه‌خۆ دانراوه و، پارچه‌ی (۱۳) ی پيتی هيبه‌.

(ف/۱۱۶)

ديده‌م نه‌ونه‌مام نه‌وتوول ساوا  
 مه‌ينه‌ت په‌ی خه‌رجی و ماهانه‌ت ياوا  
 ئه‌مرت دلگيره‌ن فه‌رمووده‌ت خاصه‌ن  
 بئ شک ماهه‌نی و ماهانه‌ت راسه‌ن  
 به‌لام جه‌ دووريت هۆشم ره‌م که‌رده‌ن  
 ئاگاهيم نييه‌ن چه‌ن رۆ وييه‌رده‌ن  
 شيرين رايه‌تم خاصه‌ سه‌رکارم  
 بئ واده‌ زولمه‌نه‌ن بده‌ی ئازارم  
 وه مه‌رگت که‌سه‌م! ئازيز گيان تو  
 نه‌دينم وه چه‌م هالای مانگ نو  
 هه‌ر وه‌خت ديم هيلال دوو ئه‌برۆی سيوه‌نگ  
 يه سيم ئه‌سرېن يه ئه‌شه‌رفی ره‌نگ

\*\*\*

مشقه ابوالحسن پسر ها (۱) پاشا

\*\*\*

(ف/۱۱۷)

سا ده‌رويش وه‌عیشق مه‌ولای ده‌رويشان  
 وه ياهووی وه‌ سۆز رياضه‌تکيشان  
 هه‌ر پاسه‌ مه‌بو زليل ده‌خيل  
 چه‌نه‌م زياتر مـازه بو زليل  
 په‌ی ديك ده‌روون جوّش و كوول و كه‌ف  
 ته‌سکين نمک کزدي كه‌ف و ده‌ف  
 با به‌بو وه‌ش وه‌ش سۆزه‌ی سه‌داکه‌ت  
 له‌ره‌ی نه‌وای ته‌رز شيرين نه‌داکه‌ت  
 به‌و نايه‌ره‌وه به‌و دايه‌ره‌وه

(۱) له شوپناني دی نووسيوه (فه‌هاد پاشا)

خاص بنیه هر ههستیم به و نایره وه  
 خهفت وادهتن مهینهتان سادهی  
 وهخت وارانن نهسرین دهی پهی کهی؟  
 به بار مهینهت به داد موشکل  
 به دووری نازیز به بی ششهرتیی دل  
 نیمشه و دیارن بانگم بی شهرمهن (۱)  
 زایه لهی سه مطور که لهلم وه گهرمه  
 سه دای ذیل و بهم مهینهت سه درزن  
 خهفت شادیشهن، غه مدهماغ به رزن  
 هوشم بی هوشه فامم قامهت قاخ  
 بوی دووری نازیز مه یو نه دماغ  
 نه یچی درهنگن سا مه که درهنگ  
 فیدای په نجهت بام نهی باوهر ودهنگ

\*\*\*

### کارایی و رهجووری

(۱۱۵/ف)

ئهی غونچه له با پشت و په ناهی تو خودا بی  
 جاریکی بلا قهلی سه لیمت به وه فا بی  
 تا کهی عوششاقی تو پر جهور و جه فا بی؟  
 جانا نه گهر ئیرۆ ده ته وی شه شرا رابی  
 هه لگیره له سه ره دیمه وه کو به در نیقابی

\*\*\*

ئه برۆی ده په یوه ستت وه کو قهوسی ده به نگی  
 دووچاوی دره شی مه ست سه ودای و سیوه نگی  
 گیتسوی ده میشکین به صه فی مار ده جه نگی  
 مه ودای موژهت پاره ده کهن ئاهن و سه نگی  
 رابوون و خشین جومله ده کهن مه یلی تورابی

\*\*\*

(۱) ئه م پارچه له (ف) دا به م شیوه به که نووسیمان، دیاره جیاوازی له ته ک چاپه که دا هه به و، له وی له لاپه ره (۲۱) و (۴۰) دایه.

سه د نامی خودا له م قه د و بالای درازت  
 له م شهرم و حه یا نه ده ب و ریزه یی رازت  
 جان و جه سه دم پیتشکه شی دیده یی بازت  
 عه قل و دل و دینم به فیدای نیمه یی نازت  
 رازیم کو له مابه یی نیمه به یع و شیرابی

\*\*\*

ئه سرینم وه کو تاوی ته گهر که له فیراقت  
 ره نگی بوه نه سباب و به رگم له فیراقت  
 ظاهر بوه نیشانه ی مه رگم له فیراقت  
 وه ئلاهی وها سووتوه جه رگم له فیراقت  
 جار جار له ده روونم ده بییم بوی که بابی

\*\*\*

ئه گهر موئین و ته رساو وه گهر گه برو فه ره نگم  
 گهر عاقل و هوشیارو گهر مه ست و ده به نگم  
 وه ئلاهی وها نه قشه له له وحی دل و سنگم  
 دردی که درمان کو نه کا دل به ری شه نگم!  
 باوهر مه که قه د ئابی حه یا تم به شیفا بی

\*\*\*

ئهی دل به ری نازک به دهن و روخ وه کو ماهم  
 غه بیره ز تو که سی دیکه نییه پشت و په ناهم  
 گهر سه د کو من صاحب ته قصیر و گونا هم  
 یاره ب نه بری تا به نه به د حه سره ت و ئاهم  
 فه ریاد و فوغان و شیوه نم صو یح و مه سا بی

\*\*\*

مه جنوون صیفه تم نه ز له هه وا نه رز و مه کانان  
 سه ودا له سه رم نه ز له [هورخو!] زه مانان  
 ره نگ ره نگ بوه به رگم ده وه کو به رگی خه زانان  
 هه ر ده م له ته مه نئای وه صلتی روخی جانان  
 زار زاره ده نالم وه کو ته نبووور و روبابی

\*\*\*

حەیفە بەعەبەت هیندە دەکەم فیکر و خەیاڵی  
 مومکین نییە جارێک و بۆینم وی جەمالی  
 بێ فایده تا کەمی هەوەسی ذوقی ویصالی؟  
 پووجه عەبەتە گەر دلی (رەنجووری) نە نالی  
 (کەهرتیزی) بە پەروانە دەکا راوی عوقابین (۱)

### رەسوول و شەمال

پیشتر گەلی جار باسی ئەو دەم کردوو کە شاعیرانمان بۆ گەلی کاروباریان - بەتایبەتی بۆ ناردنی نامە  
 بۆ دلبەر و خۆشەویستیان - دەستە و دامانی بای شەمال بوون و رازونباز و نەیتیبی دلی خۆیان لا  
 درکاندوو و، لیبی پاراوانەتەو کە بەدەنگیانەو بەیت و بۆیان بچیت بۆ لای یار و خۆشەویستیان و،  
 ئەمانیش گیان و مالیان کردوو بەسەر گەرد و فیدای و خۆیان ناوەتە پیتاوی.

ئەوانە ی ئەم کارەیان کردوو گەلیکن و بابەتەکانیشیان جۆراوجۆرن (۱) و، وەک بۆ گەلی بابەت  
 گوتوو مە و نووسبو مە بۆ ئەم بابەتەیش دەلیم: ئەگەر بەکێک قۆلی مەردانە ی ئە هەلبمالتیایە و هەموو  
 ئەو شیعرانە ی - ئەوانە ی لە دەستدان - ئەم بوارە دا گوتراون کۆیکردایەتەو و لە گشتیان بکوئلیایەتەو،  
 کارێکی باشی دەکرد و، بابەتێکی بەتام و چێژی دەخستە سەر خەرمانی کە لە پووری ئە دەبی کوردیی.  
 تا ئەو کاتە با ئەم پارچە شیعرە ی مامۆستا رەسوول بەخەینە سەر گزەری ئەو خەرمانە و خۆینەر و  
 لیکۆلەرەوانی لێ ناگادار بکەینەو.

دەبێ ئەو لە بیر نەکەین کە تا ئێستە ئەم پارچە شیعرە بە چاپکراوی نەدیو و نایشزانم ئەم مامۆستا  
 رەسوولە کێیە.

(۷۱/ف)

شەمال دەخلم...

شەمال ئامانەن بە تۆ دەخلم!  
 نە عەجز رۆزگار فرە عەلیم  
 نە جەور زستان خەیلێ زەلیم  
 ئەر پەرسی هەوال بەندە ی پێ خەتا  
 ناخۆشیی وەستەن من وە خەر مەتا  
 ئەسیر چون بەندیی نە بەند صد سال  
 خەریک مەندەنان نە دەریای خەیاڵ  
 پۆزم چون شەوێن شەوێن وە هەر حال (۷۲/ف)  
 زیندەگیی مویەرد ساتی وە صد سال  
 وینە ی عەرەبان وە تۆم هەن عەرز  
 دەنگ با بەیۆ نە بەرزەن بەرز  
 با بەرز بۆ دەنگت چون خان خانان  
 بای شەمال دەغیل دەستم وە دامان

(۱) لە بەکێک لەو بابەتەدا ناویشانی (حەماغای دەربەند فەقەرەیش دەسو دامینی بای شەمال دەبیت) م بۆ  
 باسە کە داناو (پروانە ژمارە ۱۲۰ ی گۆفاری بەیان).

(۱) ئەم پارچە شیعرە لە (دیوانی رەنجووری) دا بلاوکردهتەو، بەلام جگە لەوێ ئەم پارچە لێرەدا روونتر و  
 رەوانتر و رەساتر، لەبەرئەوێ ئەم کەشکۆلە سەرلەبەر بلاو دەکەینەو، ئەم پارچەمان لێرەدا وەک لە  
 کەشکۆلە کەداپە بلاوکردهو.

نرکەت با بهیۆ جه نیمه شه ودا  
بیدار کەر مه خلوق جه شیرین خه ودا  
به زهیت بۆ به حال کول گیانله بهر  
ئینتیظار به تۆن جه شه و تا سه حەر  
حالداری بی حال فه قییر و زهلیل  
نالدار و بی نال به تۆشه ن ده خیل  
دهست و پا بهسته ی خه رگا و خجل  
ئامانه شه مال گوشاد کەر موشکل  
ئازاد کەر به ندیی نه به ندیخانه  
عالم گشت ده ستاخ شنۆی زه لانه  
ئه گه هه ر نه زانای بزانه و زۆ  
جانشینته نه دامان کۆ  
حوکمرانی شه ن چون میر سه ر ئیل  
گیر و دار شه ن گول (شیخ اسمیل!)  
راگه راویار گول بسته ن وه قه ست  
دهر مه خلوقات ته مام کهرده ن به ست  
مه علوومه ن غیره ت وه زین نه مه نده ن  
یه کسه ر ئیختیار جه ده ست سه نده ن  
جه تاو زه لان ویت کهرده ن په نه ان  
ئه سلا نه تاوی ویت کهری عه یان (۷۳/ف)  
سێ ماهه ی زمستان دوو هه فته مه نده ن  
جاری نه جار ان عه بوورت کهرده ن  
بای شه مال ئامان خاطر م کهر شاد  
به عیشق ئه و شا خه بیه ر کهرد گوشاد  
ئینس و جین و وه حش بالداری و بیبال  
دیده نه رای تۆن ئامانه شه مال  
نه ورۆز گول زویر و دیده نمینه ن  
هسه ره تمه ند وه دین رووی سه ره زمینه ن  
سه وسه ن و نه رگس ماباقیی گولان  
دوستاخه ن نه به ند سه ردیی بای زه لان  
به رزه [دختان!] ئوستاده ی خدمه ت

هاناشان وه تۆن بی مز و منه ت  
ئیلخان یه کسه ر ها نه زاری و شین  
ماچان: نه به ختم شه مال کهرده ن قین  
نازاران په شیۆ دیده ی زولماته ن  
نه جه ور زه لان گشت عالم ماته ن  
یه کجار نه قه هره ن نیه ن کسه و ه کسه  
کهرده ن وه کاری زینده گیی شی جه ده س!  
ئه وه ند سه فید پۆش مه غریب ئاوه رده ن  
یه کسه ر رووی دنیا ئیحاطه کهرده ن (۷۴/ف)  
خان و خه وانین پادشا و ده رویش  
نه تۆف زه لان دلریش شان دلریش  
یه غیره ت نیه ن، بای شه مال ئامان!  
مده رۆت سه وگه ند وه گشت ئیمامان  
حاجه ت ماوه رۆت وه طاها و یاسین  
سه دات با به یۆ به سه د قار و قین  
به ده قیقته و ساعه ت مه کهره مه دار  
ده نگت با به یۆ نه جه وشه ن سوار  
ته عین کهر سوار به زۆر قه مچی  
شکسته در سه رشو تا وه (طمه چی!)  
ئه و سان و سوپا بکه ر به دره قه  
بگیره غه زه ب نه (کل زر قه!)  
سوار سوار کهر وه هه ر ته ره فدا  
ئه وه ل (خرمت!) بده ر به هه مدا  
نه بو ت مدارا هه رتا مه تاوی  
بکه ره خارا گول گونوایی!  
نیمچه قه ره ول به تاو بکیانان  
بده ره وه باد (کل هیجانان!)  
جه هد و جه ختت بۆ به ته عجیل و تاو  
تا گول شیخ ئیسماعیل بکه ری به تاو  
کیله به ریاد کهر هه ر تا په ر سه لمان  
بکه ره خه راب مه نزلگی زه لان

بدهره كهره نا واچه ههه قـينه  
 قـۆل قـۆل شين بو كاني زهرينه (ف/٧٥)  
 نه (كاني وشكه) به جهخت كهر گوزهر  
 نه (باغ پاشا) خاليي كهر سهنگهر  
 نهصحاب مه نزل بۆ تا (دهشت مهلا)  
 دهشت حاجي (اوندن بو بوایللا!)  
 جه نالهه كهره نا (سه قز) بۆ خه بهر  
 دهشت كهره تزه بۆ چه مهر بۆ چه مهر (!)  
 دهسته دهسته تيب قهرار دهر (نكار!)  
 خاليي كهر راهان بهرئ راويار  
 ويت ته شريف باوهر به تيب بۆ سوار  
 بئ (غرني و سني!) تاماده وههار  
 به حوكم خاليق كهره م كار ساز  
 بهندي نه بهند بكه سهرئه فراز  
 ئه رجووم ههر ئيدهن شه مال خوشپهرو  
 جه ههد و جه ختت بۆ بۆ تا به شه و  
 تا رۆخانهه سه قز نه جوشيان به جهخت!  
 راهان خاليي كهر به وهخت و بيهوخت  
 شه مال بهو نوور شه عشه عهه خورشيد  
 مازه جهه فيشتهر ريشم بۆ سه فيد  
 بهر كهره م وه بهر تو نه خزمه تا  
 تو نايهه شه ريف سوورهه (هل اتی)  
 بدهره روخسهه تۆ وينهه دلسۆز  
 بشۆن به سه قز پهه عييد نه ورۆز  
 خه لاص كهر (ره سوول) نه بهندان بهند  
 ههلقه گۆش تۆن تا هزار و نهند

نهجهف (١)

(ف/١٢٦)

شيرين شهه م جه مين ...  
 شيرين شه عبه دهه شوولتهه شهه م جه مين  
 جه قاف تا به قاف ته مام سه رزه مين  
 شهوق مه دا چون به در مای دوو ههفته مين  
 وهستهن وه پيتلدا چهند دهستهه هه يان  
 چون ههلقهه كه مه مند سه ر شهصت كيان  
 قهزا ههه وه چان ميقراض ميسك بيتز  
 موشكينتهر جهه م، په ر طاوسي ديز  
 دايم مه شاطهه خه م بازيشانهن  
 پهه بهزم ويشان ره قاصيشانهن  
 مه جليس خالان مهستهن نه پاشان  
 سهنعان دين مه دا وه ته ماشاشان  
 نهك چون ئه برووان غه مزه شان خارهن  
 [خارتر!] جه خه دهنگ ئه سفه نديارهن  
 ئه سوهدی عه نان خه مار مه خموور  
 په بيهوست په ر دالان مهست مه نزل دوور  
 ههر وهقت نه چله ناز مبان په بيهوست (!)  
 مه پيتكان چون تير زهر ئالووي چه ركهس  
 داشانهن جه ته رح زوههه صوب سه هه ر (ف/١٢٧)  
 بهندهن جه مابه ين (مازاغ البصر)  
 نه ته لاي ئه حمه ر ههلقه نه واختهن  
 نادر ئوستادان فه ره نگیي ساختهن  
 تپيدا په نهاننه چهند دانهه ئا بدار

(١) له لاپه ره ١٤١١ ی بهرگی دووه می ئه م كه شكۆله دا باسیکی كورتی ئه م شاعیره م كرد، و الیتره شدا ئه م پارچه شیعری بلاوده كه مه وه و، له سه ر ژبانی شتیکی نویم دهست نه كه وتووه، ته نها ئه وه نده هه به له بهرگی به كه می میژووی ویتیه كورددا ناوی (نهجهف خانی بایندور) هاتووه، (پروانه سه رچاوهی نابراول: ٥٥٩).  
 بهلام نایا دهیت ئه م (نهجهف) ه له تهك ئه و (نهجهف عه لی) یه دا كه ره نجووری له لاپه ره (١٤٦) ی دیوانه كه یدا ناوی هیناوه یهك كهس بن؟

خه‌فیف که‌رده‌ن شه‌وق شه‌راره‌ی شه‌م نار  
 له‌ب له‌عل نایاب نادیره‌ی شه‌مه‌ر  
 غه‌لطان خاصه‌ی غه‌زانه‌ی نه‌وزه‌ی  
 فه‌م غونچه‌ی رومان ریضوانی‌یی چه‌مه‌ن  
 که‌یل جه‌ دانه‌ی دور گه‌وه‌ر ناز په‌سه‌ند  
 چه‌ند مرواری‌یی پاک تیدا په‌نه‌انه‌ن  
 به‌عزیشان نیم غه‌لظ به‌عزیز غه‌لطان‌نه‌ن  
 چه‌کاکان عه‌قیق تی په‌یوه‌ست که‌رده‌ن  
 په‌عنی غه‌واصان گول دروست که‌رده‌ن!  
 چای زه‌خ نابی تیدا به‌سته‌ن جه‌م  
 زولالت‌ته‌ر نه‌ چای سه‌رچه‌شمه‌ی زه‌مزهم  
 که‌رده‌ن صوراحیی صاف‌ته‌ر جه‌ بلوور  
 که‌یل جه‌ باده‌ی صاف شه‌رغه‌وانی‌یی نوور  
 ( لا بلا تشبیه ولا تصور )  
 صاف‌ته‌ر جه‌ شیشه‌ی شه‌راپه‌ن طه‌هوور  
 نه‌ ده‌ست ساقی‌یی [شاد!] سیم نه‌ندام  
 ده‌ور مه‌دا نه‌ به‌زم مه‌جلیس نازای سام  
 دوو لیمو نه‌ وه‌لگ سای که‌رده‌ن نه‌ سیم  
 به‌ لوطف که‌ره‌م (رحمن الرحیم)  
 ناف نه‌رم ناسک په‌ره‌ی گول وه‌ دم  
 ناسکت‌ته‌ر جه‌ ناف وه‌له‌ده‌ی سه‌ر ره‌م  
 پای نافش طه‌لیسم به‌سته‌ی فه‌ره‌یدوون  
 زه‌هر دا به‌ نه‌وفه‌ل ویش که‌رد به‌ مه‌جنوون  
 وه‌ل‌اصل یوسف شه‌نبی‌یی ته‌مام (۱۲۸/ف)  
 [مُدوست!] نه‌ دوش شازاده‌ی به‌ه‌رام  
 که‌یل ناز وه‌ره‌ق وه‌ره‌قه‌ جه‌ سه‌د ره‌نگ  
 چه‌نیو ناه عه‌شق بی وه‌ سیاسه‌نگ  
 عیلم صوفیه‌ی سه‌نعان سه‌ند جه‌ ده‌ست  
 جه‌ دانا و بیساط کیشکچیان مه‌ست  
 چه‌نیو بنچینه‌ی (سیف الملوک) ش  
 نه‌ هه‌فته‌م قولله‌ی قاف سه‌رنگوون بی (!)

هه‌ریه‌ک پادشای سه‌ر دیاری بین  
 هه‌ریه‌ک په‌ی ویشان شه‌ه‌ریاری بین  
 په‌کایه‌ک به‌و گه‌نج ته‌لا و دانه‌وه  
 به‌و شقه‌ی [دافش!] سوپا و سانه‌وه  
 هیچ که‌سه‌س نه‌زانا ئینه‌ چه‌ داده‌ن  
 په‌ک په‌ک به‌ چه‌سه‌رت شه‌ داخ مه‌ مه‌رده‌ن  
 هه‌ر (نه‌جه‌ف) مه‌نده‌ن په‌ی گشت ده‌رده‌وه  
 په‌ی ناله‌ی فی‌یراق شاه سه‌رده‌وه



## سوله پیمان

(۲/ف)

وه قهصر شاهیی... ..

یهک رۆ شیم پهی سهیر وه قهصر شاهیی  
مه گیلام جه سییر صونع نیلاهییی  
[طننده!] نه ساس حیشمهت په ناهییی!  
نیگای عیمارهت مونه قهش کاریی  
کول زوجا جه بهند، گشت مینا کارییی  
ته ماشای ته لار عالی مه کانییی  
فواره ی حه وزان گوللاو نه فشانیی  
تخت سهنگ مه پمه ی دیوان به ره شته  
نه فعا و شیر نه دور نه و تخت نیگاشته  
فه رش فه رده نگ باف ریشه ی مروارییی  
جه له عل و یاقووت [ملاخل!] کارییی  
عه رعه ر و سه روان سه ر به نه و ج به رده  
ریشه ش وینه ی میخ زه مین به ند که رده  
نا خیاوانان گولان شکوفته  
نه پای [معجر!] ان وه بیناز که فته  
نه ساسه ی شاهیی گرد نیگار که ردم  
باز را وه قاپیی نه وه لئا وهر دم  
نیگام که رده نه فه و قاپیی مونه قهش  
دیم کی شان ته صویر دلیر تاج سه نجش  
شیر سه فشکه ن نه وه ی نه ریمان  
به ور به ورا نیگی ر نه ژده های ده مان (۳/ف)  
به ور به یانپوش صاحب گورز و ره خش  
جه شاهان تاج گیرو شاهان تاج سه نجش (!)  
نادیره ی نیافت تا وه نه فح صوور  
شیر زابلایی وه رۆسته م مه شهوور  
چه نی دپو سفید نه که شاکه ش بی  
سه رتاپای بالاش نه عاره ق ره ش بی  
خه وف نه و مه لعوون نه دل به رده بی

یهک پاش وه شمشیر قه لیم که رده بی  
وه سته بی [سپش] نه خاک شیر پر هونه ر!  
یهک ده ستش وه شاخ یهک ده ست وه خه نجهر  
به صدر سینه ش نیشته بی باک  
په هلووش وه خه نجهر که رده بی چاک چاک  
هوون په هلووی دپو جارییی چون جه یحوون  
به ورو به یانیش که رده بی گولگوون  
نه یه کجا نه ولاد دپو پر سته م  
به یهک چناری که رده بی مه حکم  
ته صویر رۆسته م به ی طهور دیم وه چه م  
دنیا نه دیدم بی وه تار و ته م  
بلیسه ی ناهیر ده وونم خیزا  
کوورده ی نار نه فه و قه رقم ستیزا  
روو که رده به ته صویر جیهان په هله وان  
سه ر نه رده نگ که ند کوشنده ی دپوان  
واتم: سام سوار په هله وان دور  
قاتل دپو و نه ژده ر شیر و به ور  
پهی چیش بی صه دا و دهنگی به ی طهوره  
مه ر قالب بی رۆح مه نقووش سه نگی (!)  
یام عومرت نه حه د ته ئریخ و به رده ن  
زۆرت نه مه نده ن دنیا ت ته رک که رده ن  
چون هه رده جار ان نه عره ت نه یو  
تا گیان جه به دهن گیانداران به رشو (۴/ف)  
مه عره که ی مه صاف جارانت نیسه ن  
نیرا ده ی مه پیدان شیرانت نیسه ن  
گورز نوه صه د مه ن نیسه ن نه دۆشت  
سه دای به زم و رده م [بریان!] نه گوشت  
شه حنه ی ره عدئاسای ره خشت که م بیسه ن  
هوون سیاوه حش نه یادت شیسه ن  
دمای تو دلیر سه ر که رده ی ئیران  
ئیران شی وه یاد ته مام بی ویران

شاهان سهرکه‌ش تورکسان زهمین  
 خاقان چهنی فه‌غفور ماچین  
 ئه‌ولادی په‌شهنگ نه‌وه‌زاده‌ی شه‌م  
 تایفه‌ی وه‌یسه‌ی [وسئه پلبه سم!]  
 دوشمنان ده‌ور جه مه‌غریب ولات  
 نه‌بیره‌ی ضه‌حاک فه‌یصه‌ر جه رۆمات  
 یه‌کسه‌ر خورۆشان چهنی دلیران  
 به‌یдахان کیشان په‌ی شه‌هر ئیران  
 ته‌پیل به‌شاره‌ت جه شادیی ژهنده‌ن  
 حه‌ق نۆصه‌د سالّ به‌یه‌ک رۆ سه‌نده‌ن  
 جه‌و ساوه تاج به‌خش تا عه‌صر ئارۆ  
 ئیران خاپوورن سه‌ردار نه‌دارۆ  
 نه‌ چوار ئه‌طراف دوشمن سه‌رکه‌رده‌ن  
 هه‌ریه‌ک چهنه‌د ولات په‌ی ویشان به‌رده‌ن  
 هیچ که‌س نه‌مه‌نده‌ن شیر شه‌یدای شۆر  
 حه‌ق حه‌قداران بستانوۆ به‌ زۆر  
 سا بۆ به‌ حاجه‌ت پادشای شاهان  
 به‌ شه‌رافه‌تی گرد ئه‌نبیاهان  
 هۆرپزه‌ جه‌ خاو دلیر سه‌ره‌ه‌نگ  
 زۆردار بی‌ زۆرش ئاوه‌رده‌ن وه‌ ته‌نگ  
 هانا ته‌همه‌ته‌ن واده‌ی نه‌به‌رده‌ن  
 دوشمن ولاتت ته‌صه‌ر پوف که‌رده‌ن (ف/٤)

شه‌هان سه‌رکه‌شان گرد به‌دام باوه‌ر  
 خه‌صمان جادووان گرد قه‌تل و عام که‌ر  
 شکسته [ویسته‌ء!] ئیران نیظام ده‌ر  
 سه‌رداران خاتان قه‌دیم دلیرشان  
 هه‌ر یه‌ک بکیانه‌ په‌ی ماوای ویشان  
 خه‌یلج به‌ی ده‌ستوور چهنی ته‌همه‌ته‌ن  
 گه‌فتوگوۆ که‌ردم تا ئاخه‌ر سوخه‌ن  
 دیم ناله‌ی حه‌زین جه‌ ته‌صویره‌وه  
 ئامانه‌گوۆشم به‌و زویره‌وه:  
 واتش: ئه‌ی نادان جه‌فا نه‌به‌رده‌!  
 نه‌ ده‌رگای ئوستاد ته‌علیم نه‌به‌رده  
 بی‌هۆش که‌مه‌فام لیتوه‌ی ده‌رده‌دار  
 بی‌خه‌به‌ر نه‌ سیر دنیای سته‌مکار  
 تۆ ویت مه‌زانای تاریخت وه‌نده‌ن  
 هه‌فصه‌د شه‌ه‌ریار من باج سه‌نده‌ن  
 وه‌ رووی دنیاو مه‌ن چیشم که‌رده‌ن  
 چهنه‌د سه‌ردارانم به‌ خاک سپه‌رده‌ن  
 [کیک که‌زادم!] خه‌لتان که‌رد نه‌خاک  
 به‌ور به‌یانم ده‌روون که‌رده‌ن چاک  
 قوبادم نه‌ کۆی ئه‌لبورز چۆن ئاوه‌رد  
 کاوسم جه‌ ده‌ست دیتوان خه‌لاص که‌رد (ف/٦)

ئه‌فراسیابم چهنه‌د جار زه‌بوون که‌رد  
 بی‌ژهنم نه‌ چاه چه‌ طه‌ور به‌ر ئاوه‌رد  
 نه‌ رهم بزورگ هومایۆن کۆ  
 ده‌عوای ئه‌شکه‌پووس کاموس به‌دخۆ  
 ئه‌و سوپا و له‌شکه‌ر گرد که‌ردم فه‌نا  
 شه‌نگۆل و ئه‌سپش هۆرگرتم نه‌ جا  
 نه‌ په‌ی ئینتیقام هون سیاوه‌حش  
 ده‌ریای عه‌ظیم ئامای بی به‌ جۆش  
 سه‌وادیم به‌تیغ که‌رد پاره‌ پاره  
 سورخاب شای توورم دا وه‌ قه‌ناره

پیشهی توورانم نه زه‌مین هۆزکه‌ند  
 هه‌فت سالّ جه تووران ته‌پلّ شاه‌ییم ژهند  
 تا ناخر شای توور به ده‌ست ناوه‌ردم  
 هه‌وون قه‌تلّ و عام سیاوه‌حش که‌ردم  
 نه ده‌شت (ره‌ی) دا ده‌عوای هه‌فت له‌شکر  
 چه‌ند هه‌زار سه‌ردار نامیی نامه‌وه‌ر  
 ته‌یووور خوواره‌زم یه‌کده‌ست دێوزاد  
 سوحراب شای مه‌غریب نه‌ئه‌ولادی عاد  
 تایفه‌ی [بنکوش!] قه‌تران زه‌نگیی  
 شانازی کۆهکه‌ش په‌ی برزووی جه‌نگیی  
 چه‌ند سالّ خه‌ریک بین نه‌ ده‌شت ره‌یدا  
 ناخر به‌یه‌ک رۆ گه‌رد دام به‌وه‌یدا  
 شازاده‌ی پر زۆر شای نه‌سفه‌ندییار  
 به‌یه‌ک تیر نه‌ ئه‌سپ که‌ردم نگه‌وونسا  
 دێو و جادوو و به‌ور هه‌م شێر نه‌ژده‌ر  
 به‌ضه‌رب پر زۆر گورز گاه‌وسه‌ر  
 بی‌حه‌دم کوشته‌ن حساب نه‌دارۆ  
 نه‌ یادم نییه‌ن په‌ریت بشمارۆ  
 هه‌زار و سه‌د سالّ په‌هله‌وانیم که‌رد  
 گۆی په‌هله‌وانیم نه‌ گرد عاله‌م به‌رد  
 ناخر چون نه‌جه‌ل وه‌نهم دووچار بی  
 جیهان نه‌ دیدهم تاریک و تار بی (ف/۷)  
 رۆح نه‌ ره‌فیقیی قالب بێزار بی  
 قالب به‌خۆراک عه‌قهب و مار بی  
 هه‌ر ئیسم مه‌نده‌ن نه‌ دنیای خونخوا  
 نه‌قشتم مه‌که‌ران به‌سه‌نگ دیوار  
 جیهان بێ وه‌فان دنیا فانییه‌ن  
 تا سه‌ر چه‌نی که‌س شادمان نییه‌ن  
 به‌لێ ئه‌ی غه‌ریب بێچاره‌ی دل‌پیش  
 نه‌ گه‌ردش چه‌رخ دايم جه‌فاکیش!  
 پۆسه مه‌علومه‌ن دل‌ت پر ده‌رده‌ن

زۆرداران نه‌ زید دوور وه‌نه‌ت که‌رده‌ن  
 موّک و ماش و مالّ نه‌ ده‌ستت سه‌نده‌ن  
 جه‌و سه‌به‌ب دندان ولاتت که‌نده‌ن  
 خاترت جه‌م بۆ ویت مه‌که‌ر ماتهم  
 په‌ی که‌س تا به‌ سه‌ر نییه‌ن غوصه‌ و غه‌م  
 واسته‌ی کارت خه‌یلن عه‌ظیمه‌ن  
 په‌ی ده‌وای ده‌ردان مومتاز هه‌کیمه‌ن  
 ئومیدت صادق نه‌تیجه‌ی شێره‌ن  
 جه‌عه‌فر صادق صادق ده‌ستگیره‌ن  
 به‌ ته‌حقیق قادر (قاضی الحاجات)  
 جه‌ی ته‌نگیی و عوسه‌رت مه‌ده‌رۆم نه‌جات  
 موده‌عا و مه‌قصود مه‌تلووب و موّشکول  
 به‌خاتر خوای ویت زوو مه‌بۆ حاصل  
 ئه‌وسا ئه‌و هه‌کیم ده‌ردت مه‌زانۆ  
 هه‌قت جه‌ زۆردار به‌ زۆر مه‌ستانۆ  
 (سلیمان)! شاکیر به‌ر په‌ژاره‌ت نه‌بۆ  
 ئه‌ی ده‌وره‌ گه‌ردوون به‌ کامت مه‌بۆ

## وهلیسی دیوانه

(ف/۵۱)

تیر دا نه جهرگم ... ..

یهک شهه شتیوهیی تیر دا نه جهرگم  
رهنگ بهستهن به هوون جهرگ ویم بهرگم  
ئاشکار بییهن نیشانهی مهرگم  
مهعلووم بو جه لای قهومان فهدرم  
وهسییه تم ئییدهن بزنانان دهردم  
ههر وهختی مهیو ئاکام مهرگم  
ئامانهت کفن مهکنه وه بهرگم  
با کفن ههر بهرگ هوون ئالوودم بو  
وینهی شههیدان تاکه سوودم بو!  
شههید وه بی غوسل بی کفن خاصه  
ههرچی شههیدهن هوون بی قیصاصه  
بسپارام به خاک ههر بهی بهرگه وه  
ههر بهی تکهی زووخ زام جهرگه وه  
میلی وه ئه نداز بهژن بالای شهه  
بکنه نه فهرقم بی زیاد و کهم  
تهحریر کهن جهو سهنگ مهجمعهی فهدرم  
بنویسان وه دهست شههت شهه مهدرم  
به لکم جه ناکاو جه راگوزاری  
پاش گنو وه بهر گلکوی من جاری  
بزانو زدهی دهست ویشانه  
داخوه گلبه ردهی هسهرته کیشانهن

\*\*\*

## نهوشاه

(ف/۸۶)

هامسه ران وهختی

جه رۆژان روئی، جه وهختان وهختی  
چون قهیس پۆشاییم جه که لپۆس رهختی  
پام کهفت وه پایه ی عالیی درهختی  
سه ر وه که هکشان فه لکه که به رده بی  
پا مه حکمه نه قههر<sup>(۱)</sup> زه مین که رده بی  
شانایی شاخه ی شاخان وه لگ دوور  
په ی هامنشینی می ران وه زه روور  
جه و راگه و که نار خه لئ نه پایه ش بی  
خه دهنگ چو نه طه رح تو با سایه ش بی  
به رزش فره به رز هه واش موعه طه ل  
درهختان جه بیم بلندییش خجل  
جه رووی سینه شدا زام تیرگازی  
یادگاری شههت خه دهنگ ئه ندازی  
چون گاز قولهنگ فه رهاد ئیظه ار بی  
جه و لاوه سو مای خو ز لیش دیار بی  
ئامام ته کم دا من به و داره وه  
به و داره زه رده ی (تیر!) خاره وه  
مولاحه زه ی زام تیر گاز که ردم  
دیو با چون دوود ده مـ او هـ ند دهردم  
په رسام: ئه ی درهخت به رز به ره مه ند  
کی زانو ته ئریخ سالت بییهن چهنده؟  
جه عومرت چهنده سال چهنده وخت ویه ردهن؟  
کی تو ش دهستنیشان ئه ی دیار که ردهن؟  
ئهو زامه چی شهن نه دهروونتهن؟  
کام سه رهنگ داخل دهین هوونتهن؟ (ف/۸۷)  
شه رحش به بیان که ره جه رۆزگار ان

(۱) ئه مه هه روا نووسراوه، به لام دهین (قهه ر) بیت.

جه لات گهرم و سهرد چتهور و ياران؟  
 وه زگسارهوه وات: ئه‌ی ديوانه!  
 چون من قه‌يس چۆل بيابان يانه  
 ئه‌ی وه‌صفولخاله مه‌په‌رسی چه‌نم  
 مه‌نماني عه‌ذاب ره‌ستاخي‌ز په‌نم  
 مه‌وينی ئه‌ی زام وه ناسوور كه‌فتم  
 مه‌شكاوی يه‌خه‌ی جامه‌ی نه‌سه‌رفتم  
 به‌لئى چونكى تو مه‌يلت هه‌واله‌ن  
 ئاره‌زووت خه‌به‌ر ويه‌رده‌ی ساله‌ن  
 هه‌رتا هۆشته‌ن گۆشه‌ده‌ر به‌ده‌نگم  
 بو‌اچوون ئه‌حوال ستاره‌ی له‌نگم  
 وه سال و ني‌مى نه‌شو وه سه‌ر  
 تو نازك طه‌عبى! مه‌ره‌نجۆت خاتر  
 جه‌نگى (سيامكر) ديوانم ديبه‌ن  
 هۆشه‌نگ به‌و سويا و به‌و سانم ديبه‌ن  
 شاه (اطرات) شای سه‌ره‌نگم ديبه‌ن  
 گورز نۆسه‌د مه‌ن ئه‌وره‌نگم ديبه‌ن  
 پادشای سه‌حاك مه‌رداسم ديبه‌ن  
 ده‌ست و بازووی تيغ گوشتاسم ديبه‌ن  
 فه‌ره‌يدوون ئه‌و بورج به‌يانم ديبه‌ن  
 عيلم كاوياه سه‌دادم ديبه‌ن!  
 سه‌لم و طور ئيره‌ج پيشه‌نگم ديبه‌ن  
 قه‌هر مه‌نۆچيه‌ر رۆى جه‌نگم ديبه‌ن  
 شاه كه‌يقوباد [كى بخشم!] ديبه‌ن (٨٨/ف)  
 رۆسته‌م ئه‌و جۆشه‌ن ئه‌و ره‌خشم ديبه‌ن  
 شای ئه‌فراسياب غه‌ضه‌ب خووم ديبه‌ن  
 پيران [هون!] جه‌نگجۆم ديبه‌ن  
 سام نه‌ريمان سووارم ديبه‌ن  
 به‌لكه جه‌و وينه‌ی هه‌زارم ديبه‌ن!  
 زال پور سام ديوه‌ندم ديبه‌ن  
 جه‌ زال زياتر من چه‌ندم ديبه‌ن

فه‌رامسورزيه‌ل ئه‌و باله‌م ديبه‌ن  
 ئه‌وران ريكاپ گۆپاله‌م ديبه‌ن  
 به‌دعه‌دلى به‌همه‌ن بي ديم ديبه‌ن  
 ده‌عوای داد و ره‌زم به‌رزوونم ديبه‌ن  
 ده‌عوای داد و ره‌زم داراي ئه‌سكه‌نده‌ر  
 ته‌ماشام كه‌رده‌ن ته‌مام سه‌رانسه‌ر  
 هه‌فتسه‌د و بيست سال مولك [طوايب!]  
 به‌ديده‌ی و يم ديم ئاشكار و غاييب  
 به‌زم و ره‌زم شير ئه‌ولاد شاهان  
 شاه ئه‌رده‌لان نه‌مولك هه‌راسان  
 شاپوور شاپووران مه‌يل دوشمه‌ن به‌ند  
 هورموز هورموزان ماچين تا خه‌جه‌ند  
 قوباد قوبادان، ئه‌رده‌شيران گشت  
 به‌هرام به‌هرامان گۆر ئه‌فگه‌ند وه مشت  
 عه‌دل نه‌وشيروان ئه‌بوژه‌ر جه‌مه‌هر  
 نه‌ی به‌دبه‌ختی به‌ختيار وه‌زير (!)  
 تا به‌ وه‌عه‌ده و وه‌خت شيرۆى سه‌مه‌گه‌ر (٨٩/ف)  
 پده‌ر كوشته‌ كه‌رد، نيشت ئه‌و جاي پده‌ر  
 ده‌رلاد ئاوازه‌ی به‌دعه‌دلش خي‌زا  
 سه‌رداران يه‌ك يه‌ك جه‌ لاش گورتي‌زا  
 جيه‌هان پر ئاشووب دنيا پر غه‌م بي  
 خاتر (اباخم!) ئاسايش كه‌م بي  
 هه‌ر رۆ نشينگه‌ی [كى كشي‌نه!] بي  
 هه‌ر [پلكى!] سه‌ردار سه‌رزه‌مينى بي  
 نه‌ هه‌ر جا به‌نده‌ر خي‌زا سه‌ره‌نگى  
 نه‌ هه‌ر ولاتى په‌يدابى جه‌نگى  
 تومه‌ز دوو سه‌ره‌نگ داواشان واسته‌ن  
 هه‌ردوو جه‌نگشان به‌خودا خواسته‌ن  
 ئيلچيى نامه‌شان ئاورده‌ن به‌رده‌ن  
 وه‌عه‌ده‌ی جه‌نگشان وه‌پاي من كه‌رده‌ن  
 هه‌ر ئه‌وسام زانا تيب جه‌نگ خي‌زا

نه عره ی سهرداران رو ی ههوا بیزا!  
 جه قهزا خانه ی دهستدا وه داران  
 مهواریا شهصت تیر وینه ی باران  
 ههوا پر [خمارا] زه مین مهوج ههون  
 نه سپ بهندیان مه بان سهرنگوون  
 دیم په هله وانئ وینه ی ته هممه تن  
 که لله ی دپو نه فهرق پو ست بهور جه وشه ن  
 مورده صه ع تاجئ نیابی نه سهر  
 زه رکه ش قه بایئ که رده بی نه وه ر  
 نه پشت نه سپئ سهنگینته ر جه سام  
 جه نه وه ی شاهان نارده شیر به نام (۹۰/ف)  
 فاقه ی خه ده نگئ نه چله ی که مان  
 په یوه ست که رده بی چون زال زه مان  
 ناما رووبه رووی سهردارئ جه سهر  
 سهردار سه همیا [چیشی کردا و صفر!]  
 ناما نه پای [من من!] گهرت نه رووی جه م  
 که رده ش وه نیشان تیر [زهرسم!]  
 دا نه سیننه ی من جه ناو دیارا  
 تا په ر نیشته نه خاک نمناک سارا  
 سهردار که فته نه ده نگ من مام وه پاوه  
 به ی زام خه ته ر ناسوور نماوه  
 به ی ته ور و بیه رده ن گهرده ش دهوران  
 من خه یلی جه ی مه سکه ن که رده نم سهیران!  
 نه وه که سه که مه رده صد هه زار که س بی  
 ته نش وه خورا که هه زار (کرکز!) بی  
 هه ر تاسیه مه بین تهیرئ جه تهیران!  
 مه نیشته نه شاخه م په ی عه زم سهیران  
 گا سهیر سه حرا، گا نیگای نه و چوئل  
 گاگا وه تیمار په روبا ل مه شغوول  
 سهیر چقه ی لال په رویتزم که رده ن  
 ته ماشای شیرین شه و دیتزم که رده ن

مه صاف به هرام چوینم دیبهن  
 نه و گورز و گوپال روینم دیبهن  
 چهنه پیغه مه ران چهنه دین ئیمان  
 نه گهر بو اچووم نه دارو سامان  
 جه ی ده مدها چهنه شا چهنه گه دام دیبهن  
 چهنه کوچ و خیلان گوزه رگام دیبهن  
 چهنه جه نگیبی سوار نه عه رصه ی مه یدان  
 گوزهر مه که روئن نه جای من مه لوان (۹۱/ف)  
 په گشت نه ساسه ی پر عه قل و فامه  
 چهنه ساله نه ی دار [جنکه نامه!]  
 فره مه ترسوون نه ی روژگاره  
 نه ی ده ور پر عه سکه ر میحنه ت گوزاره  
 نه وا به دبه ختی لی مده رو ئاهیر  
 بلئیسهم بهرز بو [باهر و یاهر!]  
 بگنوم وه پایین ته خت زه مین بام  
 که س نیبهن توولئ بنیه رو نه جام  
 (نه وشادا!) ئامانه ویت مه دهر به غه م  
 په ی مال دنیا خوای زیاده ی خوای که م  
 هه رکه س مالداره دايم خو شحاله  
 هه رکه س بی ماله هه ر رهنج به تاله  
 دنیا مه ویه رو وینه ی چه رخ طوور  
 که س مال دنیا نه به رده ن به گوژ  
 ئامین (نه وشاد به گ) قه برت پر نوور بو  
 روحت جه عه ذاب قیامه ت دوور بو

صَادَق

(ف/۱۶۳)

ياران صهبياد بيم

چهند موددهت نه پای ههردان صهبياد بيم  
 فاريغ جه مهينهت دايم دلشاد بيم  
 [له بهندا! سهودای غم سهر نازاد بيم  
 مهگييلام وه پای جهنگه لانه وه  
 رام كهفت نهو [دلكهی! نهرده لانه وه  
 ديم نه ورهس به چه سپیی شابازئی  
 ته رلان شه شدانگ شيرين پهروازی  
 چونکی صهبياديم كه رده بی وه خو  
 نه صيب به ردم پهی شار سیاکو  
 [وكدار! ناما وييه رد وه لامدا  
 سای بالئش ماللا وه سهرتاپامدا  
 جه قه ديم به تهر سهر عیبي بيمه وه  
 چهند وه ختنی گييلام لانهش ديمه وه  
 لانهش نه جايی به رز بی ماوا  
 جایی ده سترهس من پی نه یاوا  
 واتم: چپش كه روون؟ ناخ جه ده ست دل!  
 دیسان شی وه جای به رز بی ماوا  
 نه مجار نه ساسه ی صهبياديم ناوهرد  
 كوئیتیم نه پای نهو لان بینا كه رد  
 هوردام جه لقه ی توژ نه پای...  
 نه زانام ناخر كه چ مه نیشو م نه رد  
 مورغ دل به ستم وه پای دامه وه  
 دام میل وه میل پيش نیامه وه  
 مورغ دل جه دام مهیل مه دام پهرواز  
 به لکه مه یلش بز پيش به یو شاباز  
 جار جار دوور او دوور مه نیشت نهو سهرچل  
 جه سای [بالیوندا! توژ مه كه رده سل  
 مه سه لهما جه دام لاش مه كه رده وه

مه هشی نه توژی لان پاس زه رده وه!

ههر تا چهند موددهت نه پهی شونش بيم  
 نه راگیل (دور دور كه دونش!) بيم (ف/۱۶۴)  
 يهك رو فریشته ی به ختم هوریتزا  
 شاباز ته رلان جه توژی لان خیتزا  
 پهرواز كه رده ناما یاوا وه نزاو  
 ... وه مورغ دلای من وه تاو  
 پاش بی وه جه لقه ی دام مه یله وه  
 شیم وه لای شاباز دیده ی له یله وه  
 ..... کردون بازی تالهم  
 ..... ده روون غوصه ی صه د سالهم  
 توژ نه ورهس به چ [آرودم!] وه دام  
 هوونم بی وه ناو ههر تا كه ردم رام  
 دهم دهم منیشتم جه پای ته یارهش  
 تا به رشو جه سهر له نجه ی كه نارهش  
 په یا په ی وه سوژ دل مه لاونام  
 ههر تا به واده ی شكار یاونام  
 بی خهوف جه نه غیار مه وانامه وه  
 چهند مه نزل ماما وه هانامه وه  
 [مكردتم!] وه ده ست وه بی په ژاره  
 مه كه ردم خالان سینهش بزاره  
 نه ههر جا شنهفت دهنگ لاله ی من  
 ماما وه صه دای وانای باله ی من  
 يهك رو جه گهر دش چه رخ چه واشه  
 نهك وه زامان ریشه ی دل پاشه  
 تمه ز صه بیادئ كه فته بیش نه شون  
 زانا بی [ملوندا!] شكارش جه كوژ  
 وه دام نه فسوون [كرته بی شوه!]  
 عاریفان ناسا به رده بی شوه وه  
 سه عی كه رده بین چهنی چهند وستاد (ف/۱۶۵)  
 بهل مهیل باله ی من به راش جه یاد

چون ههرده جارار مەیلش نەبۆ پێم  
 بازم تۆرکـهـران سل بکهرو لیم  
 (صادق) تۆجە ی وەر چەند بازش وانان  
 هیمما خدیو خووی بازش نەزانان  
 تایفە ی مەحبووب چەنی چەرخ و باز  
 طەبعیو داران یەک خووی یەک مەجاز  
 نەواچی بازم بەر دەشـان وە زۆر  
 هەر خوشان پاسەن زوو مەکهـران تۆر

\*\*\*

### شە ئووژی

(ف/٦١)

رەعنای دل پەیکەر  
 رەعنای دلفریب ریشە ی دل پەیکەر  
 زولف چون هەفت لەشکەر رای دەشت راگەر  
 یانە ی دەردینان وە خاک نە ی کەر  
 قاش ئەبرۆ خاص چەم سیای سیوہنگ  
 گۆنا وینە ی سیب سوەیل کەردەن رەنگ  
 حەرفی مەواچوون وەنەت نەبۆ قار  
 گۆش بدەر بە ی حەرف پەری رۆزگار  
 دەقیقە ی جەم کەرد [تفریقە!] هۆشت  
 با فەرد (شەفیعی) بەیۆ نە گۆشت:  
 عومرم عەزیزم نوور دیدە و دل  
 هەرچە مەعشوقەن مەفانۆ چون گول  
 دوو کەس کەرۆ بۆ بەرتەرەف مەبۆ  
 ژاکیا ی بی عەتر کەمشەرەف مەبۆ  
 ئەرەد چی وەر تەر پیر عەقل و فامی  
 یەکی قەبوول کەر پەری غولامیی  
 ئەویچ کەسێ بۆ جیھان دیدەبۆ  
 سیرپۆش خامۆش ئارامیدە بۆ  
 بزانتۆ قەدر دیدە ی خومارت  
 نەوانۆ پە ی کەس تۆمار کارت  
 مەبۆ تۆ رەنجش مەنظور بداری  
 تا کەرۆت بە شەوق خەمەتگوزاری  
 ئامانەت فەرزەن دەینت وە گەردەن  
 بەرکەر خەیاڵان فەرکەس کەردەن  
 جە یەک بەدەن بۆ رۆحت چەنی پۆست  
 بە وینە ی بادام دوو مەغز نە یەک دۆست  
 ئەگەر فەرکەس بوبینۆ رەنگت  
 -دووریا، دوور جەتۆ- مەزپۆ زەنگت  
 هەرزە هەرزە کار هەرجایێ مەبی



داخل به مه‌یدان رسوایی مه‌بی  
 ئینتیهای ئاخر هامسه‌ران ویت  
 ته‌عنه‌ی تیر تال مه‌وازۆن په‌ریت  
 صۆفییان صاف یه‌ک یه‌ک ده‌ردیشان  
 په‌ی دیده‌نیی تو‌یاهوو مه‌کی‌شان  
 گره‌و جه‌ خال‌خاص خاصان به‌رده‌نی  
 چون سه‌نعان شیخان شه‌یدا که‌رده‌نی  
 هه‌زار که‌س جه‌ داغ هه‌وای ده‌ماخت  
 سه‌ر به‌ خاکه‌وه دیله‌ن جه‌ داخت  
 نه‌ک چون (خه‌لووزی) دل کۆی زووخاله‌ن  
 وه مه‌رگ سه‌رووره‌ن شادیش به‌تاله‌ن(۱)

**غولامیی**

(ف/۶۳)

دل به‌ ته‌نگ ئامان  
 قیبله‌م په‌ی دووریت دل به‌ ته‌نگ ئامان  
 قه‌سه‌م به‌ قورئان شای نه‌ونه‌مامان  
 یه‌ گشت جه‌ دووریت پیسه‌ پیم ئامان  
 قیبله‌م په‌ی دیدن بالای نه‌مامت  
 په‌ی زولفان لوول خه‌یاته‌ی خامت  
 په‌ی نه‌برۆی قه‌تران سیای چه‌میدت  
 په‌ی خال هۆنریز نه‌ ده‌ور دیدت  
 دل خه‌ریک زام ئالووده‌ی تو‌شه‌ن  
 چون کووره‌ی هه‌ددا دایم نه‌ جو‌شه‌ن  
 ئه‌ی دل‌ه‌ی پر هۆش دایم ناسوووره  
 هه‌رده‌م مه‌سو‌چۆ چون کووره‌ی نووره  
 خو تو‌بێ مروه‌ت جه‌ خودا نه‌ته‌رس  
 کافر بی رام تایفه‌ی چه‌رکه‌س  
 جارئ نه‌کیانان وه‌لام په‌یامی  
 نه‌واتت دارۆ منیج (غولامی)!  
 شه‌رت بو (غولامیی) ت ئیتر نه‌که‌روون  
 ئه‌ی ره‌نج بیسوود په‌ی تو‌ش نه‌به‌روون

\*\*\*

**شیعره‌ خاوه‌ن نه‌زانراوه‌گان**

-۱-

ده‌ور دنیای دوون.....  
 دادمان جه‌ ده‌ست ده‌ور دنیای دوون  
 جه‌ بی‌رحمی ره‌حم بیمه‌یلی گه‌ردوون  
 له‌یل [میامش!] به‌رد من‌مام چون مه‌جنوون  
 شه‌رت بو تا ئه‌و رۆ وه‌عه‌ده‌ی مه‌رگم بو  
 دیده‌ پر ئه‌س‌س‌رین، په‌لاس به‌رگم بو  
 به‌ ولاتاندا نه‌ رووی رۆزگار

(۱) ئه‌م پارچه‌ شیعره‌ له‌ لاپه‌ره‌ (۱۲۶) ی به‌رگی دووه‌می (که‌شکۆلی که‌له‌پووری ئه‌ده‌بی کوردیی) دا به‌ناوی (شه‌فیع) ده‌وه‌ له‌ ته‌ک هه‌ندیک جیاوازییدا بلاکراوه‌ته‌وه‌.

قیبله ره‌نده‌نی

خودا مه‌زانۆ تورک و ره‌نده‌نی  
 شاباز شه‌شدانگ شا په‌سه‌نده‌نی  
 دايم خه‌نده‌ران له‌ب وه‌ خه‌نده‌نی  
 عايشه‌ی ده‌وران فاطمه‌ طه‌رزه‌نی  
 عه‌ره‌ه‌ریي بالا نه‌مام به‌رزه‌نی  
 رشته‌ی (لايزال) حه‌یي بي‌چوونی  
 له‌یلي وه‌فادار په‌ری مه‌جنوونی  
 زولف زنجیير دام رای راویاری  
 له‌یلي بي‌ وه‌فا تو وه‌فاداری  
 ئه‌گرجه‌ت بو میسک هم عه‌قهب خیتزن  
 هه‌ر ریحانیی ره‌نگ سوپای په‌لدیتزن  
 پیشانیت بیگه‌رد چون شوعله‌ی نوورن  
 حوسنت په‌ریزای په‌ری ده‌ستووورن  
 [قالش ابرو!] خاص قه‌له‌مکه‌شیده  
 بییه‌ن وه‌ سه‌یوان په‌ی هه‌ردوو دیده  
 موژه‌ت حه‌جر پاچ په‌رده‌ی جگه‌ر دۆز!  
 باشی باشقه‌ی سه‌رقه‌تار هۆز  
 دیدت دیده‌ی جه‌یر پر جه‌ سورمه‌ که‌یل  
 بالا سه‌ول صاف رشته‌ی نه‌وسوه‌یل  
 ئه‌نف ئه‌لفوار ئه‌لف ده‌ستووورن  
 دوو گۆنای قه‌رمز سیف لاهووورن  
 له‌ بان له‌عل لال چون په‌ره‌ی گولنه‌ن  
 نیاز و مه‌تله‌ب جه‌لاش حاصله‌ن  
 ده‌هه‌ن چای زه‌مزهم دندان سه‌ده‌ه‌ه‌پیز  
 خاصته‌ر جه‌ شیرین نادار په‌روپیز  
 زه‌نه‌خ پر جه‌ خال ماویی و فه‌ره‌نگیی  
 زولفت پیچ وه‌رده‌ن چون مار جه‌نگیی  
 گه‌رده‌ن چون بلوور نوور پیدای وه‌شته‌ن

سه‌ر تا به‌ دامان بی‌ۆشم ده‌وار  
 هه‌ر هه‌فت ئیقلیم طه‌ی که‌روون به‌ جه‌خت  
 مدارام نه‌بو به‌ وه‌قت و بی‌وه‌قت  
 به‌ ولاتاندا به‌ یا دۆست! یا دۆست!  
 بی‌ خوردو بی‌ خواب بی‌ [کردی!] که‌لپۆست  
 به‌ دلّه‌ی پر غه‌م روو بکه‌م نه‌ چین  
 زار زار بگه‌ردووم نه‌ خاوه‌ر زه‌مین  
 مه‌شریق و مه‌غریب عه‌ره‌ب تا عه‌جه‌م  
 بده‌م به‌ پاوه‌ به‌ دلّه‌ی پر غه‌م  
 قنییاتم به‌ زووخ زامان ویم بو  
 به‌وینه‌ی [دواس!] بی‌بابان جیم بو  
 خو‌لاصه‌ی که‌لام هه‌رچه‌ند دنیا بو  
 کو‌ه نه‌جد ئه‌و ده‌شت پیچ و په‌نا بو  
 تا..... صه‌دای کرینم!  
 په‌ری دۆسته‌که‌ی دنیا و دینم!  
 [چایک پرخاک!] بده‌م به‌سه‌ردا  
 ویتل ویتل بگی‌ل‌وون به‌ده‌شت و ده‌ردا  
 سینه‌ی ویم ریشکه‌م من نه‌شار شام  
 یه‌قه‌م چاک چاکه‌م نه‌ (بیت الحرام)  
 زایه‌له‌ی به‌راست نه‌ نه‌صفه‌هان که‌م  
 دیده‌ی لیلاوم نه‌ سه‌ره‌ردان که‌م  
 به‌ ولاتاندا من به‌ صه‌دای به‌رز  
 به‌ شادیی شیوه‌ن (تابدار المرزا!)  
 هه‌ر... نه‌ رووی سه‌ر بسسات  
 که‌سه‌ی به‌رده‌بو نامش به‌ ولات  
 به‌ دلّه‌ی پر غه‌م سینه‌ی ریشه‌وه  
 صه‌دای نالینم به‌یو پی‌شه‌وه  
 به‌ نیش خاران سه‌ره‌په‌نجه‌م ریش بو  
 سینه‌ی دل‌ بریان دايم ناخ کیش بو

\*\*\*

سینهی لوح سیم باغچهی بههشتهن  
مه مان چون نارنج یا لیموی زردهن  
یا شه مامه ی شوخ صاف بیگه ردهن  
بال باهوو خاص نوخته ی خال سیا  
په نجه په نج قه لهم لیش بییهن جیا  
ناف نافه ی خوتهن ئاهوو چه ریده  
تهخت ناف بی عه یب حهق ئافه ریده  
(گه نج سه ره مئور) دهر به کلیده  
فه خذ نرم و صاف ته لالا سه نجه یده  
جه سهر تا به وار تا حه دد زانوو  
ههر به غه مزه و ناز له نجه فانوو  
پاژنه ته لای زهره شه فافتهر جه دور  
کهف پا باریک پشت پاژنه پر  
ته عریف بالات جه حه د به رشیییهن  
ئیسمش ئه لف و عه ین ئ و شین بییهن

\*\*\*

-۳-

(ف/۴۲)

قیبله م نه مهندهن  
دیاره ن به راست مه بؤت نه مهندهن  
مه یله که ی سالان جه لات بار که رده  
ئه لبهت تو نامه ی بی شه رتیت وه ندهن  
خاصه ن چه نی قین بی ئه ندازه تن  
دیاره ن سه وه دای یار تازه تنه  
نه خه وف خودا نه رای پی رتهن!  
ئه لبهت که سه ی تر دامان گیرتهن  
په و که مه یله که ی وه رین که م که ردی  
گه رمیی مه یله کهت یا ونای وه سه ردیی  
دیدم بؤ به عیشق دوو دیده ی مه ستت  
ئر جه من خاصتهر که فتهن وه ده ستت  
مانی عش نییهن ئاخرت خه یر بؤ

185

چه نی یار نو سه هیرانت سه یر بؤ  
سه هیرت بکه ردا یارت مه ردا  
ئه وسه فیکر یار تازه ت بکه ردا  
دیدم تو به عیشق شای چه م سیاوان  
موزه و په نی به ندهت بی تاوان (!)  
وه رنه سه زیزم بینایی چه مان  
کی چون من په ی تو دایم نه خه مان؟  
کی چون من په ی تو هه ناسه ش سه ردهن؟  
کی چون من په ی تو ده روون پر ده ردهن؟  
قیبله م ئامانه ن دوو که س مه ناسه  
دوو که س ناس په ی شه خص هه رجایی خاصه

\*\*\*

-۴-

(ف/۵۵)

فریشته ی شیرین ... ..

عه له یکه سلام فریشته ی شیرین  
گردی مه له کان سه رتاپا زه ریف  
رشته ی خودا وه ند کارخانه ی له تیف  
[بودبان!] فه رش بیناییم جات بؤ  
موژ وه په رژین به ژن بالات بؤ  
ئیران تا تووران رو مات سه رانه ر  
پایه نداز بؤ سه وه ول خاتر ته ر  
(السلام) [بوو!] تهخت یان تاق دیده ت  
ئه صفه هان به ئه بروی قه لهم که شیده ت  
چین وه چین زولف سیای موشکینت  
ماچین وه یهک ماچ جام جه مینت  
بوخارا نه جای موژه ی چه میده ت  
به لئخ وه نیمنیگای نازکیی دیده ت  
کشمیر به گونای گولغونچه ی رهنده ت!  
قهنده هار وه قه ند قه مچی سه ره نده ت!  
تایف و یه مهن جه دووربی تاسه ت

186

شاپوور شهو به عه تر شهو بۆی هه ناسهت  
 شام وه شهرت و بهین وه فای شه ریفهت  
 به غداد وه به رزیی بالای زه ریفهت  
 [قض!؛] بین (١) به گه ردهن مینای بیخه و شهت  
 گه نجه به کۆی گه نج سه ریه نجهی که و شهت  
 بانه وه به بیان قسه ندیل ئالات  
 سه رده شهت وه سه ر گه رد خالان ئالات  
 ئیران تا تووران [رملت!] سه ران سه ر  
 پایه ندازت بۆ سه وه ل خاتر ته ر

\*\*\*

- ٥ -

(٥٧/ف)

میرزام بزانی.....

شه رتهن تو را گهی دین یه که بزانی (!)  
 ئه ر مه گنی نه رای جه هل و نادانیی  
 بیگومان جه جه شر خه ریک مه مانی  
 پیسه شان واتهن ئیمامان دین  
 بزانی ئه جداد ره سوول به یه قین  
 محمه د سالار هه ردوو جیهانا  
 شه فیع ده ستگیر گشت ئومه تانا  
 بابوش عه بدوللا قوره شییه نه سه ب  
 مو طیع و مه قبوول طایفه ی عه ره ب  
 (عبدالمطلب) جه د نامدارهن  
 شو جاع و ره شه یید بزرگوارهن  
 سییه م هاشمه ن بی درۆ و لافهن  
 جه د چوارم (عبد المناف) هن  
 پیتنجه مین ئیسمش (قصی) مه وانان  
 (کلاب)، (مره) به هه فته م زانان  
 هه شته مین (کعب) هن مه نشوور نه عامهن

(١) لهوانه (قزبین- قه زوین) بیت.

(لوی بن غالب) ده هه م ته مامهن  
 یازده مین (فه د) هن (مالک) دوا زده  
 (نضر، کنانه، خزیمه) پا زده  
 (مدرکه) و (الیاس)، (بهذا ظاهر)  
 مضر بن نزار نو زده هه م طاهییر  
 بیسته مین (معد) هن، بیسته یه ک (عدنان)  
 سه ریه ن جه زمه ن بی شک بیگومان  
 راویان به ی ته ور ئیجماعی که رده ن  
 جه ئیید بالاته ر که سی نه و به رده ن

### شاه نیمه تولدای ولی

نم شاعیره فارسی زمانی بهر چه لک کورده خاوهنی دیوانیکی گهره‌ی فارسییه و چندین جار له بهر ده‌بان نویسه‌ی دستخه‌ت چاپکراوه‌ته‌وه.

له سهره‌تای دیوانه‌که یه‌وه پارچه‌یه‌ک شیعره‌یه له سهری نووسراوه:

(چکامه پیشگوئی شاه نعمت الله ولی)

به‌یتی به‌که‌می نا‌وايه:

قدرت کردگار می بینم

حالت روزگار می بینم

نم پارچه له رواله‌ت و کیش و سه‌روادا له‌م پارچه ده‌چیت که لیره‌دا بلاوی ده‌که‌ینه‌وه، به‌لام هه‌رچه‌ند نم پارچه‌ی ئیره‌که‌متره‌ نا‌وه‌رژکه‌که‌ی جیایه و له هه‌ندئ مانا و مه‌به‌ست ده‌دویت له پارچه چاپکراوه‌که‌دا نییه.

خوتنه‌ر له‌م پارچه شیعره‌وه پارچه‌که‌ی (عیل به‌گی جافی) بیر ده‌که‌ویتته‌وه.

### من کلام شیخ نعمه الله

(ف/۱۶)

گه‌رده‌ش روزگار می بینم  
بر صحت کار و بار بینم!  
سال تاریخ را چین گویم  
از یمن و یسار می بینم  
پادشاهی ز سر شود پیدا  
دولتش پایدار می بینم  
جنگ اول میان بصرا بود  
لشکرش بی‌شمار می بینم  
پسی سی سال پادشاهی او  
دولتش بی‌شمار می بینم  
بعد ازین چونکه او فنا کردد  
شاه دیگر چو بار می بینم  
ز محمد بنام او خوانند  
محررم هر نکار می بینم  
جنگ اول میان کرمانت  
این گرفتار دوبر می بینم

شور غوغای زان شود پیدا  
اشتش در قطار می بینم  
جنگ آخر میان تفلیس است  
تیغ او آبدار می بینم  
دهو هشت سال پادشاهی او  
دولتش پایدار می بینم  
بعد ازین چونکه او فنا کردد  
شاه دیگر چو بار می بینم!  
یکنشانی دارد او از خط  
لحیه اشرا دراز می بینم (۱)  
وقت عیش نشاط می ورزد  
با زنان و نکار می بینم  
نطفه اش می رسد دوصد انجا  
همه را در بکار می بینم  
چون فریدون ز تخت بنشیند  
پسرانش قطار می بینم  
هر بهار که سال نو پیدا  
بدتر از سال پار می بینم  
دو زمستان چو سخت خواهد شد  
سمنش را بهار می بینم  
سال از گوسفند شود پیدا  
عالمی لاله‌زار می بینم  
قوه دولتش بروز مصاف  
همچو رستم سوار می بینم  
تا چهل سال پادشاهی او  
دوران شهسوار می بینم  
آسمان و زمین هوا هم  
شورش از هر دیار می بینم  
بعد ازین چونکه او فنا کردد  
شاه دیگر چو بار می بینم  
چون ز نسلش محمدی پیدا

نایب امر کار می بینم  
[ده!] یکسال پادشاهی او  
بعهد او نادیار می بینم  
جنگ اول میان اوغان است  
این گرفتته دویبار می بینم  
دست او هست از یدالله  
صاحب ذوالفقار می بینم  
قلعه قندهار می گیرد  
این گرفتته دویبار می بینم  
حاکم قندهار راچو شتر  
در دماغش مهار می بینم  
گرگ با یوز یوز با آهو  
چمن سبزه زار می بینم  
(نعمه الله) نشسته در کنجی  
همه را در گذار می بینم

### که لای بابا فاهیر

(۱۳۰/ف)

الهی واکسان شم واکسان شم  
مژده پر رشک دیرم واکسان شم  
هسمم از در برانند والله آیم  
ته ام از در برانند واکسان شم

\*\*\*

ملامم دل براه دیده تر به  
شرابی عیشمی ازخون جگر به  
تو که هرگز سوته دیلت ازغم  
کجا از سوز دیلدنت چرای (!)  
بی تو هرگز به بستان گل نروی  
اکر روی کش هرگز نبوی  
بی تو کرکل بخند لوکشای  
رخش ازخون دل هرگز شوی

\*\*\*

من آن رندم که نامم بی قلندر  
نه خان دیرم نه مان دیرم نه لنگر  
جه روح آیم بکردی دورکسی  
چه شو آی بخشستی در نهم سر

\*\*\*

بی تو هر که سرم بر بالش آید  
همه عضوم چونی در نالش آید  
ز هجرانت بجای اشک چشمم  
ز مژگان پاره های آتش آید

\*\*\*

غمم دم سراز همراز دلم غم  
غمم هم صحبت هام دردهام غم  
غمم نگذاشت تا تنها نشینم  
مریزا بارک الله مرحبا غم

\*\*\*

درد دیرم بکسش گفـتنی نه  
که سنگ بر آسمان اندر تنی نه  
بودا چند ترک یار خـود کن  
کسی دارم که ترکش کردنی نه

\*\*\*

بصحرا بنگرم صحرا ته وینم  
بدریا بنگرم دریا ته وینم  
بهرجا بنگرم کوه و در و دشت  
نشان از قـد رعناى ته وینم

\*\*\*

توشییری یا پلنگی ایدل ایدل  
چرا با ما بجنگی ایدل ایدل

\*\*\*

خوشا آنان که الله یارشان بی  
که حمد و قل هو الله کارشان بی  
خوشا آنان که دایم در نمازند  
بهشت جاویدان ماوریشان بی

\*\*\*

خوشا آنان که هر شاهان تو وینند  
سخن واته کردند وانشینند  
موان نی دست رس کامم ته وینم  
بشمه آنان بوینم کوه ته وینند

\*\*\*

ته که نوشم نه آی نیشم چرایی  
تو که یارم نه آی بیـشم چرایی  
ته که مرهم نه آی برداغ ریشم  
نمک پاشی دل ریشم چرایی

\*\*\*

زدشت خاطرم جز غم نرویی  
ز ماغم جز کل ماتم نرویی

ز صحرای دل بی حاصل من  
گیاهی نا امیدى هم نروى

\*\*\*

بی تو سردر بیابانم شـوروج  
شـسـرک از دیده بارانم شـروج  
نه بیمارم نه جانم میـکرد درد  
همی دانم که نالانم شـوروج

\*\*\*

اگرمستان مستم از نه ایم ما  
وگر بی پاو دستم از ته ایم ما  
اگر گبریم و ترسا ور مسلمانم  
بهر میلـت که هستیم از ته ایم ما

\*\*\*

دلا راحت پر از خار و خسک بی  
گذارت بر سر چرخ فلک بی  
گر از دستت بر آید پوست از تن  
بر آور تاکه بارت کمـترک بی

\*\*\*

خدایا دل ز ما بستان بزاری  
نمی آی ز موبیـمار داری  
نمی دانم لب لعـلت بـخـونم  
چرا تشنه است با این آبداری؟

\*\*\*

بوره سـوته دلان گـردیم آیم  
بهم سـوته دلان غم داء بمانیم  
ترا زوج آوریم غمها بسنجیم  
هران سـوته تره وزنـین تر آیم

\*\*\*

(۱۸/ف)

بر طلعت زیبای محمد صلوات  
نبر جبهه ء سیمای محمد صلوات

بر ابروی مه‌سای محمد صلوات  
بر گیسوی مشکسای محمد صلوات  
بر زلف عطر س‌ای محمد صلوات  
بر گیسوی مشکسای محمد صلوات  
بر لعل شکرخای محمد صلوات  
بر لؤلؤ لالای محمد صلوات  
بر سینهء دانای محمد صلوات  
بر قامت زیبای محمد صلوات  
بر انگشت معجز نمای محمد صلوات  
بر پار عرش س‌ای محمد صلوات  
بر رخ پاک پر انوار محمد صلوات  
بر لب لعل گهربار محمد صلوات  
بر دل زندهء بیدار محمد صلوات  
بر قدو قامت رفتار محمد صلوات  
دمبدم بر گل رخسار محمد صلوات  
بر سر تربت اظهار محمد صلوات  
بر روی نازنین محمد صلوات  
بر ابروی مشکین محمد صلوات  
بر چشم نرگسین محمد صلوات  
بر زلف عنبرین محمد صلوات  
بر لعل شکرین محمد صلوات  
بر خاتم کتفین محمد صلوات  
بر قامت شرین محمد صلوات  
بر مرقد نورین محمد صلوات  
بر طلعت مهر وی محمد صلوات  
بر طاق دو ابروی محمد صلوات  
بر گیسوی خوش بوی محمد صلوات  
بر نرگس جادوی محمد صلوات  
بر زلف عنبر بوی محمد صلوات  
بر لعل راست گوی محمد صلوات  
بر طینت خوشخوی محمد صلوات

بر قامت دلجوی محمد صلوات  
بر حضرت نیکوی محمد صلوات  
بر روضهء مینوی محمد صلوات

\*\*\*

### کلام خسروخان

(۱۱۸/ف)

ای چشم رخ زلف تو آرایش دیده  
گر دیده بسی دید مثل تو ندیده  
رفتت.....  
غمزه.....(۱)  
پس در بتش کوشش بی فایده کردم  
چون طفل دوان ازپی پریده  
ناسح سحن بد عجم می نتواند  
(خسرو) به همه عمر نصحت نشنیده(!)

(۱) ثم شاعرانه ته‌پوون و باش ناخوتیرینه‌وه.



**سەرچاوه‌كانى ئەم بەرگه**

- ۱- كه‌شكۆلى كه‌له‌پوورى ئەدهى كوردى، محهمه‌د عه‌لى قه‌رده‌اغى به‌رگه‌كانى ۱-۴ .
- ۲- دىوان بابا طاهير عريان، مؤسسەء مطبوعات علمى، تهران، ۱۳۴۲ .
- ۳- كه‌شكۆله شيعيرىكى كوردى (گۆزانى) گرده‌كۆبى شىخ عبدالمؤمنى مه‌ردۆخى، ساغكرده‌وه و سه‌رده‌تا نووسىنى ئەنوهى سووتانى، تراستى سۆن بۆ كوردستان، له‌ندهن، ۱۹۹۸ .
- ۴- كه‌شكۆلى حاجى مه‌حموودى ياره‌ويس، لىكۆلینه‌وه و ساغكرده‌وه‌ى عوسمان محهمه‌د هه‌ورامى، چاپخانه‌ى ئۆفسىتى بابان، ۱۹۸۸ .
- ۵- دىوانى كامل شاه نعمه‌ الله ولى، چاپ سوم، چاپخانه‌ى ممتاز، ۱۳۶۳ كىتابروشى فخر رازى، خىابان جمهورى.
- ۶- دىوانى مه‌وله‌وى، كۆكرده‌وه، لىكۆلینه‌وه و، لىكده‌وه و، له‌سه‌ر نووسىنى مه‌لا عبدالكرىمى مدرس، (چاپگه‌لى جيا جيا).
- ۷- دىوانى ره‌نجوورى، مه‌لا عومه‌رى زه‌نگنه، لىكۆلینه‌وه‌ى محهمه‌د عه‌لى قه‌رده‌اغى، چاپى يه‌كه‌م، چاپخانه‌ى (آفاق عربىة) ۱۴۰۳-۱۹۸۳ز به‌غدا.
- ۸- دىوانى وه‌فاى، مىرزا عه‌بدوله‌حسىمى سابلاعى، لىكۆلینه‌وه‌ى محهمه‌د عه‌لى قه‌رده‌اغى، چاپخانه‌ى كۆزى زانىارى كورد، به‌غدا، چاپى يه‌كه‌م.
- ۹- بووژاندنه‌وه‌ى مېژوو زانايانى كورد له‌ رىگه‌ى ده‌ستخه‌ته‌كانىانه‌وه، محهمه‌د عه‌لى قه‌رده‌اغى، به‌رگه‌كانى يه‌كه‌م تا چواره‌م.
- ۱۰- رۆله بزانى، هه‌لبه‌ستى ئەستېره‌گه‌شه‌ى هه‌ورامان، مه‌لا خدرى روارى، شىكرده‌وه‌ى محهمه‌دى سىراجهدىنى نېزلى، ۱۴۰۵-۱۹۸۵ز- چاپخانه‌ى خواندیتها.
- ۱۱- دىوان و شه‌رحى حالى ئەحمه‌دى كۆز، عه‌زىز محهمه‌د پوور، داشبه‌ندى، چاپى يه‌كه‌م، ۱۳۷۸ .
- ۱۲- ئەنجومه‌نى ئەدىبان، دانەر- ئەمىن فه‌ىضى به‌گ، توژینه‌وه‌ى لىژنه‌ى وێژه و كه‌له‌پوور، چاپخانه‌ى كۆزى زانىارى عېراق، به‌غدا، ۱۴۰۳هـ- ۱۹۸۳ز.

**بایهت و سه‌رباسه‌كانى ئەم بەرگه**

144	..... حاجى	5	..... پېشه‌كېبى
151	..... مه‌ولانا مصطفىا	11	..... چىرۆكى ده‌ستخستى ئەم كه‌شكۆله
152	..... مه‌لا ره‌حىمى تايجوزى -مه‌وله‌وى-	12	..... باسىكى ده‌ستخه‌ته‌كه
155	..... كارىزى و ره‌نجوورى	14	..... ناوه‌رۆكى كه‌شكۆله‌كه
158	..... ره‌سوول و شه‌مال	16	..... ئەم كه‌شكۆله چۆن بلاو بكرتته‌وه؟
162	..... نه‌جه‌ف	18	..... دىوانى خالىص
165	..... سوله‌يمان	41	..... هه‌سه‌ن
171	..... وه‌لى دىوانه	54	..... ئەناى
172	..... نه‌وشاد	63	..... حىكايه‌تى شىخى سه‌نعان
177	..... صادق	85	..... حىكايه‌تى فه‌قى و جۆلا
180	..... خه‌لووزى	98	..... هه‌فت به‌ندى خانای قوبادى
182	..... غولامى	105	..... ميعراج نامه
182	..... شيعره‌ خاوه‌ن نه‌زانراوه‌كان	111	..... رۆله بزانى
189	..... شاه نيعمه‌توللاى وه‌لى	114	..... نامه‌ى صابىر بۆ مىرزا شه‌فىع
192	..... كه‌لامى بابا طاهير	118	..... شه‌فىع له‌ وه‌لامى صابىردا
196	..... كلام خسروخان	129	..... ئەحمه‌دى كۆز
		140	..... ئەحمه‌د به‌گ

وینہی دستخہ تہ کان